

Kyrkfönstret

DIN TIDNING FRÅN SVENSKA KYRKAN BODEN NR 1 2018

Porträttet:
Rickard Olsson
Folklighetens
förkämpe

**Håll ut –
det blir bättre!**

**Tema: Goda
handlingar**
Världen härjas
av krig och kata-
strofer och svensk-
arna är bäst när det
krisar. Men är viljan att
hjälpa så stor att den
blir till besvär.

Möt Victoria,
frisören som
blev präst

Regnbågs- skimmer över Boden

Svenska kyrkan
BODEN

"Kärlek och allas lika värde i centrum"

JUST NU pågår Bodens första pridefestival – Northern Light Pride. Programmet är välfyllt, med inslag av exempelvis musik, teater, föreläsningar, utbildningar, och inte minst - en Prideparad!

För Svenska kyrkan i Boden är det självklart att fira kärleken och alla människors lika värde tillsammans med alla bodensare. Fredagen 23 mars visar vi filmen "Jenny, Gud och tystnaden" på Folkets hus, lördagen 24 mars arrangerar vi drop in-vigsel i Överluleå kyrka, och på söndag den 25 mars firar vi sedan Regnbågsmässa. Fredag och lördag, 23-24 mars, är vi även med på Folkets hus, där vi delar ut regnbågsknappar och finns till hands för samtal, och naturligtvis tänker vi gå i den färgsprakande regnbågsparaden!

EN AV INITIATIVTAGARNA till Northern Light Pride är Lotta Styvén, som ni möter i Anna Bergströms reportage "Regnbågsskimmer över Boden". Lotta berättar att målet med festivalen är att öka medvetenheten och acceptansen för mångfalden, så att Boden får fortsätta att vara en fin och öppen stad, där alla är välkomna.

En som vet hur det känns att inte bli accepterad är Magnus Borg. I intervjun av Joakim Nordlund berättar han om hur han blev mobbad under hela sin grundskoletid för att han

stack ut. För Magnus är det därför viktigt att ge dagens ungdomar mod och styrka att våga berätta om sin sexualitet, och han tycker att pride för människor närmare varandra, oavsett sexuell läggning eller könsidentitet.

NÅGRA SOM kärleken för samman lite extra denna helg är vigselparen som vi hoppas kommer till premiären av drop in-vigsel i Överluleå kyrka. I artikeln "Kärleken förde oss samman" kan du läsa mer om hur det kommer att gå till. En som har mer erfarenhet av drop in-vigsel är Victoria Svärdh, som Johan E Skoglund har träffat. Victoria arbetar numera som präst i Mariakyrkan i Sävest, men hon kommer närmast från Nederluleå församling, där man redan har ordnat drop in vid flera tillfällen.

Liksom Pride sätter kärleken och alla människors lika värde i centrum, vill även detta nummer av Kyrkfönstret göra det – trevlig läsning!

CAMILLA ARVIDSSON,
KOMMUNIKATÖR 0921-775 32
CAMILLA.ARVIDSSON@SVENSKAKYRKAN.SE

För Svenska kyrkan i Boden är det självklart att fira kärleken och alla människors lika värde tillsammans med alla bodensare.

18

Innehåll

- 4 Aktuellt
- 6 Regnbågsskimmer över Boden
- 8 Håll ut – det blir bättre
- 10 **Tema: Goda gärningar**
Svenska folket
bäst när det krisar
Portätt: Rickard Olsson
Från Sibirien till Afrika –
han mötte sju Messias
- 25 "Kärleken förde oss samman"
- 26 Möt Victoria Svärdh,
frisören som blev präst
- 28 Reflektioner över skapelsen
- 31 Korsord
- 32 Vigseln – ett uttryck
för Guds nåd
och välsignelse

32

Kyrkfönstret

Svenska kyrkan
BODEN

Redaktör: Camilla Arvidsson **Adress:** KYRKFÖNSTRET, Strandplan 25, 961 34 BODEN
Mejladress till redaktören: camilla.arvidsson@svenskakyrkan.se **Telefon:** 0921-77 532. **Fax:** 0921-77 548
Upplaga: 13 300 exemplar **Foto, förstasida:** privat bild
Webbplats: Svenska kyrkan i Boden: svenskakyrkan.se/boden
Ansvarig utgivare: Sara Grant, sara.grant@verbum.se **Produktion:** Verbum AB **Distribution:** Posten
Tryck: Sörmlands Printing Solutions 2018

En del av AMOS

amos

FRÅN OCH MED DEN 1 JANUARI 2018 omfattar Svenska kyrkan i Boden alla församlingar i Bodens kommun – Edefors, Gunnarsbyns, Sävasts och Överluleå församlingar. Organisatoriskt heter enheten Bodens pastorat, och har en enda kyrkoherde, Hans Johansson.

SVENSKA KYRKAN FÖR HELA **BODEN**

EDEFORS FÖRSAMLING – GUNNARSBYNS FÖRSAMLING – SÄVASTS FÖRSAMLING – ÖVERLULEÅ FÖRSAMLING

*”Ungefär en tredje-
del av paren som gifter
sig i Sverige väljer
att göra det i
Svenska kyrkan.”*

*Kom och fira en kärlekens
mässa i regnbågens alla färger!*

REGNBÅGSMÄSSA

Söndag den 25 mars kl 18 i Överluleå kyrka
Kören Exodus och Lena Engvall bjuder
på vackra toner, medan Anna Nilsson och
Anna Grenholm leder mässan.

90 SVENSK
KONTO INSAMLINGS
KONTROLL

ATT RESA SIG **STARKARE**

När det fruktansvärda inträffar.
När katastrofen är ett faktum.
Ge människor kraft att bli
starkare tillsammans!

SMS:a LIV till 72 905 och ge 100 kr eller swisha till 9001223
svenskakyrkan.se/fastekampanjen

Svenska kyrkan
INTERNATIONELLT ARBETE

medlem av
actalliance

Regnbågs- skimmer över Boden

– Boden är min stad, en bra stad med företagsanda, integration och en mentalitet som vi ska värna om, säger Lotta Styvén. Med detta som grund tog hon initiativet till Bodens första pridefestival, Northern Light Pride.

NÄR DENNA tidning ges ut har Northern Light Pride startat och pågår för fullt. Bakom arrangemanget står en rad eldsjälar med stöd av många organisationer. Svenska kyrkan i Boden deltar med bland annat filmvisning, regnbågsmässa och drop in-vigsel.

En av de som har riktig glöd och håller i många trådar för arrangemanget är Lotta Styvén. Hon är född och uppvuxen i Boden och har varit engagerad i en mängd olika föreningar och organisationer här under årens lopp. Många av oss har drillat våra barn i babysim med hennes stöd och instruktioner. Hon har lett teatergrupper och var en av personerna som startade sjukhusclownerna i Sunderbyn. För att inte tala om alla barn inom skolans värld som har mött henne i en rad olika projekt. Hon är också en av de drivande i KvinnoBoden, som i många år har anordnat återkommande föreläsningar.

Till vardags är hon annars en av kommunens två kvalitetsutvecklare av de kommunala fritidshemmen. Under

planeringen av Northern Light Pride arbetar hon till 20 procent åt Boden Event.

– Jag har nog alltid velat stå upp för människor som trycks ner, och lyfta dem som är i lågstatus. Kanske har jag fått det från min mamma, som gärna vurmade för de svaga, förklarar hon.

HENNES MAMMA

var danslärarinnan Doria York, en stark och fram-

Den 22-25 mars är det dags för Bodens första pridefestival – Northern Light Pride. En av spindlarna i nätet är Lotta Styvén.

gångsrik kvinna, som också formade Lotta till en person som ville och vågade vara sig själv.

Det var många som reagerade starkt när regnbågsflaggor brändes i Boden i somras. Men Lotta Styvén inte bara reagerade, hon agerade.

– Jag blev så arg! Alla ska få vara sig själva och känna sig välkomna här i Boden. Enda sättet att bemöta och mota onda krafter är att gå samman och visa att vi andra är fler och starkare, säger hon bestämt.

SPONTANT STARTADE hon ett upprop via sociala medier där hon uppmanade andra att regnbågsbomba Boden. Initiativet startade en våg av regnbågsfärgade balkonger, flaggor, kläder... Allt fler började höja sin röst och efterfråga något mer i pridefrågan.

– Folk hörde av sig till mig och var intresserade av en pridefestival i Boden. Många andra städer har det, men inte Boden. Det är klart vi ska ha en pridefestival!

Begreppet pride har vuxit ur gayrörelsen och står för stolt homosexuell.

Att få vara den man är och lyfta andra är ett budskap som Lotta även släpper fram när clownnäsan åker på.

Stolthet att få vara den man är oavsett sexuell läggning, kön, nationalitet, funktionshinder eller annat.

– Det är särskilt viktigt i skolan tycker jag. Vi kör bland annat utbildningar för pedagoger i normkritik. Många gånger finns osynliga strukturer som vi inte ens är medvetna om själva. Det blev ju ännu tydligare med metoo-rörelsen. Även i gayvärlden är det mansdominerat och vi kvinnor måste våga ta plats där med, säger Lotta, som nu gör tillägget att de vänder sig till kvinnor ”och icke binära” (det vill säga personer som inte identifierar sig som vare sig man eller kvinna), vid KvinnoBodens frukostmöten.

ÄVEN NÄR hon tar på sig clownnäsan finns det underliggande målet att lyfta andra.

– Clownen är alltid lågstatus och höjer andra. Men clownen är alltid sig själv, förklarar Lotta.

Lotta Styvén är glad över att Svenska kyrkan har valt att gå in i arrangemanget North Light Pride i Boden.

– Jag är inte särskilt engagerad i kyrkan annars. Men när min man gick bort för några år sen så var jag en hel del i kyrkan, och jag promenerade förbi kyrkan med våra hundar varje dag. Jag upplevde att det var så fridfullt att gå dit. Det fick mig att känna tacksamhet trots allt, säger hon med ett leende.

Under sin egen första tid som ensam sökte hon sig medvetet till andra ensamma i kyrkbänken.

– När jag gick till kyrkan försökte jag ofta sätta mig bredvid någon annan som såg ensam ut, och uppmuntra till att gå tillsammans på kyrkkaffet efteråt.

DENNA ÖPPENHET för andras utsatthet märks även där hon går fram på skolan, gör high five med hurtiga elever i korridoren och bromsar in och byter något ord med den som sitter ensam. Ser alla.

Att låta alla bli sedda och accepterade är också precis hennes mål med pridefestivalen i Boden. Kommunen är med. Kyrkan är med. Företagen är med. Butikerna är med.

”Jag har nog alltid velat stå upp för människor som trycks ner, och lyfta dem som är i lågstatus.”

– Det ska bli så roligt! Hela Bodensiasaden ska lysa i regnbågsfärger och Vilda Kidz erbjuder regnbågssafari med skoter på Kvarnängen. Rickard Söderberg inviger, Maxida Märak kommer, och YouTube:n Tomas Sekelius, och en massa andra. Det blir krogshow och bankett på Bodensia med DJ efteråt. Vårt mål är att allt detta tillsammans ska öka medvetenheten och acceptansen för mångfalden, så Boden får fortsätta vara den fina och öppna stad den är.

TEXT: ANNA BERGSTRÖM
NORDSKRIBENTEN@GMAIL.COM

”Håll ut – det blir bättre”

Det är vad 36-årige Magnus Borg från Piteå skulle vilja förmedla till ungdomar i samma situation som han själv har varit i. Han mobbades under hela grundskoletiden. I dag vill han hjälpa andra i samma situation som ännu inte vågar tala om sin homosexualitet.

MAGNUS BORG, 36, från Piteå, är homosexuell. Och han står för det. Så har det inte alltid varit. I dag arbetar han som kommunikatör inom Svenska kyrkan. När han var 20 år tog han mod till sig och berättade om sin sexuella läggning.

– Det var efter en ganska lång tid av att ha mått dåligt. En känsla av att ha burit på väldigt mycket tunga saker. Jag tänkte då att så här kan jag inte fortsätta att leva mitt liv, och så här hade inte Gud velat att jag skulle vara heller, säger han.

Sedan fortsätter han:

– Gud hade inte velat att jag skulle gömma mig.

Hur länge har du varit kristen?

– Jag kommer inte från något kristet hem, så jag har inte fostrats in i det. Mina föräldrar är inte religiöst utövande. Min tro började växa i samband med kristna barntimmar, både i Svenska kyrkan och hos EFS.

Vad gav de stunderna?

– De här träffarna och berättelserna gav mig en trygghet som jag än idag kan minnas. När jag växte upp var jag under lång tid mobbad i skolan. Och Gud blev min vän när jag upplevde att jag inte hade någon annan vid min sida.

Gud blev din vän när du kände att du inte hade någon annan vid din sida?

– Ja. Det var som att Gud bara fanns där, och för mig var det naturligt att prata med Gud som barn, och jag gjorde

det väldigt ofta. Och jag gör det fortfarande än i dag.

Varför blev du mobbad tror du?

– Jag tror att jag mobbades för att jag stack ut. Jag ville hellre vara med tjejerna för jag upplevde det som tryggare. Och jag var inte intresserad av det som killarna var intresserade av.

Under vilken period i ditt liv mobbades du?

– Det var nästan under hela grundskoletiden.

Hur orkar man med det?

– Det orkar man tills man inte orkar längre. Man orkar ganska mycket för sin egen överlevnad, och man biter ihop. Det gjorde jag under flera år för jag ville inte att mobbningen skulle bli värre.

Det låter förfärligt?

– Ja, men det var så. Det var väldigt jobbiga år. Under de här skolåren växte min tro parallellt. Ju sämre jag mätte, desto närmare ville jag komma Gud.

Stämmer det att när du var tio år skrev du din första dikt till Gud?

– Jag skrev jättemycket. Jag gjorde små diktsamlingar som barn som jag sedan läste, främst för min mamma. Jag

skrev dikter till Gud för jag tyckte att Gud var min kompis, så kändes det.

Har det blivit fler dikter till Gud efter det?

– Jo. Mycket av det jag skriver är mer eller mindre

riktat till Gud, och handlar om tro eller uppgörelser på något sätt. Så det är ett återkommande tema för mig.

Hur förändrades ditt liv efter att du berättade om din sexualitet?

– Fram till att jag berättade mätte jag väldigt dåligt. Jag försökte kamouflera vem jag var. Under gymnasiet upphörde mobbningen, men jag hade ändå en lång brottningsmatch med mig själv för att våga erkänna, att våga kliva fram. När jag kom ut möttes jag av olika reaktioner där de allra flesta var positiva och glada. Mina kompisar tyckte att det var bra att jag berättade, och de sa att det hade de anat för länge sedan.

Vad tycker du om att Boden nu har en Pridefestival?

– Jättebra.

Varför behövs en sådan festival?

– Så länge människor lever i förtryck och inte vågar vara den de är, så är pride symbolbilden av hur fritt och bra det faktiskt kan vara. För mig är pride förenande. Det för människor närmare varandra, oavsett sexuell läggning eller könsidentitet.

Du har hållit en del föredrag där du har berättat om din egen sexualitet. Hur är det att prata om något så personligt?

– Det är jättejobbigt på många sätt. Jag gör det inte för att jag tycker det är roligt att prata om mig själv, utan jag gör det för att jag hade behövt den rösten själv under tonåren när jag var rädd för att komma ut. Jag gör det för Magnus fjorton år. Jag gör det för andra som upplever att det är svårt att komma ut. Jag hoppas att det ska ge dem styrka och mod att orka – och att våga.

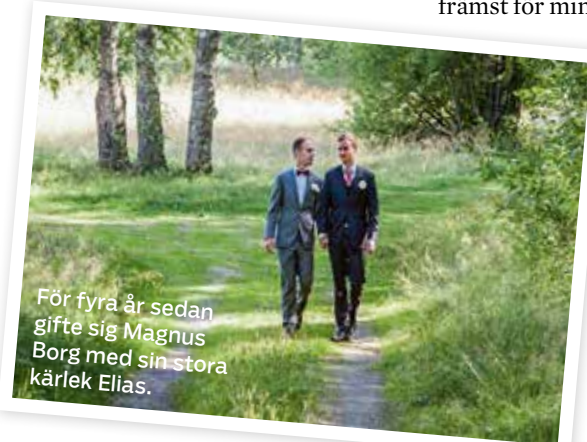
Hur är det att jobba inom Svenska kyrkan som homosexuell?

– Bara bra. För min del har det inte varit några problem.

Vad säger du till de som tycker att det är fel att två av samma kön lever med varandra?

– Jag säger: Lär känna oss. Då tror jag att många förutfattade meningar och frågetecken rätas ut.

TEXT: JOAKIM NORDLUND
JOAKIM@PRESSPRO.SE

För fyra år sedan gifte sig Magnus Borg med sin stora kärlek Elias.

Magnus Borg vill ge andra, i samma situation som han själv var i som ung, mod att tala om sin homosexualitet.

”Så länge människor lever i förtryck och inte vågar vara den de är, så är pride symbolbilden av hur fritt och bra det faktiskt kan vara. För mig är pride förenande.”

● Magnus Borg

Ålder: 36 år

Bor: Piteå

Växte upp: I byn Rognäs.

Yrke: Kommunikatör i Piteå församling.

Familj: Gift med Elias Borg sedan fyra år tillbaka. Vi har varit tillsammans i tolv år.

Hobby: Är jag inte på jobbet eller hemma så är jag i gymmet och tränar.

Älsklingscitat: Det är från Ruts bok i Bibeln: ”Dit du går, går också jag. Och där du stannar, stannar jag”.

Favoritförfattare: Joyce Carol Oates. Hon är väldigt produktiv så jag har inte läst alla, men jag har läst många. En fantastisk ordkonstnär.

Ser på tv: Allt från gamla såpoperor från 80-talet till det senaste från Netflix.

Drömmer om: På ett personligt plan drömmer jag om att få fortsätta vara fri så som jag är i dag. På ett vidare plan hoppas och drömmer jag att alla ska få ha rätt att vara dem de är.

FOTO: MAGNUS ARONSSON

Regnbågsnyckeln

För Svenska kyrkan i Boden var det en självklarhet att medverka nu när Boden har sin första pridefestival. Under året kommer även personal och förtroendevalda att utbildas i frågor kring normer, bemötande, inkludering och hbtq. Målet är att få en Regnbågsnyckel.

VARJE MÄNNISKA är skapad till Guds avbild, och älskad av Gud. Det gäller hbtq-personer lika mycket som heterosexuella och cispersoner. Svenska kyrkan vill bemöta varje människa med kärlek och respekt, oavsett sexuell läggning och könsidentitet.

Svenska kyrkan har, liksom många andra kyrkor, en historia av att ha diskriminerat hbtq-personer. Den historien måste man göra upp med. Att döma eller särbehandla

människor utifrån sexuell läggning eller könsidentitet, är inte förenligt med den kristna tron. Svenska kyrkan ska vara en inkluderande kyrka, där alla ska känna sig trygga och välkomna. Därför jobbar man aktivt mot alla former av diskriminering.

HBTQ-CERTIFIERING

År 2013 bestämde Kyrkomötet, som är Svenska kyrkans högsta beslutande organ, att alla arbetsplatser inom Svenska kyrkan bör sträva efter att bli hbtq-certifierade. Eftersom RFSL inte genomför hbtq-certifieringar av trossamfund har Svenska kyrkan valt en processmodell framtagen av Ekho, riksförbundet för kristna hbtq-personer, i samarbete med Sensus och Växjö

stift. Modellen kallas för Regnbågsnyckeln. För att bli märkt med Regnbågsnyckeln krävs det att församlingen jobbar med utbildningar och studiecirklar i normer, bemötande, inkludering och hbtq, med utgångspunkt i boken "Så att jag kan komma in - kristen tro och hbtq" av Erik Andersson och Frida Ohlsson Sandahl.

PROCESSMODELLEN REGNBÅGSNYCKELN

har under de senaste två åren prövats i några pilotförsamlingar i Svenska kyrkan, men från och med i år kommer den att erbjudas till alla församlingar. För personalen och de förtroendevalda i Svenska kyrkan i Boden innebär det att de kommer att utbildas under 2018, för att sedan få sin certifiering i början på 2019.

Speciellt för dig som läsare av FÖRSAMLINGSTIDNINGEN!

8 dagars 5-stjärnig studieresa Kreta

Inklusive
Heraklion

Pris för
FÖRSAMLINGSTIDNINGEN
läsare

Normalpris **9990,SEK²**

Prisfördel **8000,SEK²**

Från
endast **1990,SEK¹**
p. pers.

En av svenskarnas mest omtyckta studieresor!³ – En av svenskarnas mest omtyckta studieresor!³

Arkadiklostret

Inklusive

Chania

Inklusive

Klostret Agia Triada

Inklusive

Antikens Aptera

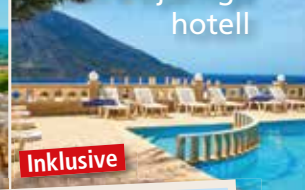
Inklusive

Palace of Phaistos

Inklusive

3- och 4-stjärniga hotell

Inklusive

Inkluderat i priset:

(Prisexempel vid bokning av tjänsterna separat hos andra tjänsteleverantörer)²

+ Flyg tur och retur med renommerat flygbolag till Heraklion, inklusive hotelltransfer 3490,- SEK²

+ 7 övernattnings i dubbelrum på utvalda 4- och 5-stjärniga hotell (nationell kategori) 7x riklig frukostbuffé 2500,- SEK²

+ Fascinerande studieresa i vår moderna bussar med luftkonditionering på Kreta, gudarnas hem! 4000,- SEK²

Se fram emot ett spektakulärt utflyktsprogram inklusive inträden (enligt program)

+ Fakutbildad svensk- eller engelsktalande reseledning (beroende på tillgänglighet)

+ 24 timmars läkarjour

Totalt per person 9990,- SEK²

Prisfördel per person - 8000,- SEK²

Förmånspris per person från endast 1990,- SEK¹

Inklusive spektakulärt utflyktsprogram:

- **Arkadiklostret:** Kretas nationalhelgedom från Bysantinska rikets tid, symbol för Kretas självständighet
- **Romerska museet:** romerska utgrävningar i Eleftherna
- **Kournassjön:** Kretas enda naturliga sötvattensjö
- **Argiropolis:** se gamla romerska vattenledningar
- **Rethymnon:** romantisk hamnstad med unik stadskärna
- **Klostret Agia Triada:** venetianskt kloster (1600-talet), vackert belägen i olivlundar på halvön Akrotiri
- **Chania:** förmodligen Kretas vackraste stad med höjdpunkter som t.ex. den pittoreska hamnen, det judiska kvarteret Evraiki, Hasan Pacha-moskén och många historiska byggnader
- **Antikens Aptera:** berömda 3000 år gamla utgrävningar från antiken där sirener och muserna vistades enligt den grekiska mytologin
- **Matala:** 60-talets hippieparadis; i grotterna i de höga kalkstensklipporna bodde bl.a. Bob Dylan och Cat Stevens
- **Hantverkskonst** i traditionellt matgalleri
- **Palatset i Faistos:** ett av öns största palats; minoiskt palats med fantastisk utsikt där den berömda Faistosdisken hittades
- **Palatset i Malia:** en av Kretas största minoiska byggnader
- **Heraklion & venetiansk fästning:** utforskningsrundtur med bl.a. den venetianska hamnfästningen, promenadvägen vid hamnen och den pittoreska stadskärnan (bl.a. Agios Titos-kyrkan, marknadsgatan Odos och torget Platia Venizelou)

- **Hantverkstradition** i smycke- och skinnateljé
- **Lasithislätten:** frodig slätt
- **Keraklostret:** ett av Kretas viktigaste religiösa centrum, som fortfarande är bebott av nunnor
- **Bergsbyn Krasi:** idyllisk by med en 2000 år gammal platan

FÖRSAMLINGSTIDNINGEN Prisfördel
- 8000,- SEK²

Extratjänster till förmånspris:

Matpaketet: Paketet innehåller komfortabel halvpension, dvs. varje kväll riklig buffé med internationella specialiteter: endast 1350,- SEK per person.

Enkelrumstillägg: 2390,- SEK per person/vecka (med reservation för tillgänglighet)

Resmånadert	Oktober 2018 (15. – 29.10.)	November 2018 (1. – 19.11.)	November 2018 (22. – 30.11.)	December 2018 (3. – 14.12.)	Januari 2019 (11. – 31.1.)	Februari 2019 (1. – 14.2.)#	Februari 2019 (15. – 28.2.)#	Mars 2019 (1. – 15.3.)	Mars 2019 (18. – 29.3.)	April 2019 (1. – 29.4.)#	Maj 2019 (2.5.)
Säsongstillägg per pers	1900,- SEK	1000,- SEK	0,- SEK	0,- SEK	500,- SEK	700,- SEK	1000,- SEK	1400,- SEK	1900,- SEK	2200,- SEK	2500,- SEK

TSS förmånspris för dig som läsare av
FÖRSAMLINGSTIDNINGEN från endast

1990,SEK¹ per person
istället för **9990,SEK²**

Flygplats	Göteborg	Köpenhamn	Stockholm
Flygplatstillägg per pers	0,- SEK	500,- SEK	650,- SEK
Avgångsdagar	tor	fre	mån

Innehavare av svenskt, finskt, danskt och norskt pass är viseringsfri i 90 dagar. Vid in- och utresa i Grekland krävs giltigt pass. För medborgare i andra länder rekommenderar vi att man frågar om de gällande inresebestämmelserna på Greklands ambassad i Stockholm: <http://www.mfa.gr/en/visas>.

holiday tilläggskostnad p.p.: 450,- SEK.

1 Det annonserade priset om 1990,- SEK gäller endast under perioden från 22.11 – 13.12.2018 från Göteborg. Vid andra avresedatum gäller säsongstillägg såsom anges i tabellen. Resan är uteslutande avsedd för individuell resande och gäller endast mottagaren av erbjudandet och myndiga medföljande personer. För ytterligare information om TSS:s gällande resevillkor och övriga villkor, se webbsidan www.tss-travel.se eller ring arrangörens hotline. Information: Vid emottagande av skriftlig bekräftelse förfaller 20 % av resepriset till betalning. Betalning av återstående belopp: senast 35 dagar innan avresa. Resans genomförande förutsätter att minst 15 personer anmäler sig till resan. Bilderna i reklamprospektet är exempelbilder. Med reservation för tryckfel och fel. Flygplatser tar ut flygplatstillägg för resenärer. Beloppet beror på flygbolagens transportkostnader, och dessa kostnader beror i sin tur på pris- och avgiftsutformning av flygplatsoperatörerna. Vänligen observera att reseförloppet kan ändras av organisatoriska skäl eller på grund av vädret.

2 Prisexemplet baseras på pris för en resa som äger rum från 13.12.18 – 20.12.18 och beräknades den 26.01.2018 på allmänt tillgänglig information på följande hemsidor: Flyg tur och retur Göteborg – 13.12.18 – 20.12.18 på www.travellink.se (den billigaste flighten för angivna datum), transfer flygplats – hotellet – flygplats på www.holidaytransfers.com, utflyktsprogram på www.viator.com & www.getyourguide.com, 7 övernattnings inkl. frukost på www.booking.com (3 nätter på hotellet Palazzino di Corina Rethymnon, 4 nätter på hotellet Capsis Astoria Heraklion).

3 TSS Travel Service Scandinavia AS och RSD Reise Service Deutschland ingår i en europeisk reseföretagskoncern som arrangerar resor för resenärer från ett flertal europeiska länder. Observera: Undersökningen har genomförts resenärer som reste med RSD och med TSS Travel Service Scandinavia AS under 2016. TSS Travel Service Scandinavia i Sverige har ställt statlig resegaranti hos Kammarkollegiet. Arrangören förbehåller sig rätten att göra ändringar av uppgifter i broschyren. Sådana ändringar ingår i avtalet med resenären om resenären har fått information om ändringen innan avtalet ingåtts.

Din fordelskod! **F066332**

Ring kostnadsfritt nu för att säkra ditt önskedatum:

0200 883 946

Måndag till fredag kl. 9.00 – 18.00, lördag kl. 9.00 – 15.00
Researrangör: TSS Travel Service Scandinavia AS, filial Sverige;
Krejan 2, Östermalmstorg 1, 114 42 Stockholm

Vårt ideella engagemang är som störst när läget är akut.

Bäst när det krisar

När det verkligen gäller, ställer svenskarna upp. Vi skänker till sjukdomsforskning och bistånd, och nära nog varannan svensk arbetar ideellt i något sammanhang någon gång. Det är till och med de som tjänar minst som ger mest och oftast.

TEXT: HANNA WELIN

SVENSKAR BRYR sig. Summan insamlade pengar till frivilligorganisationer ökar. Och 2015, när tusentals flyktingar anlände varje vecka, engagerade sig fler än någonsin för att ta hand om de som kom.

– Ingen kan göra allt, men alla kan göra lite, säger Emma Odsell Jangö, som är med i ett vänskapsprogram för ensamkommande flyktingar.

För många svenskar är det självklart att dela med sig av både pengar och sin egen tid. Bara under 2016 skänktes över åtta miljarder kronor till olika frivilligorganisationer. Vi tillhör också ett av de länder där det är allra vanligast att engagera sig ideellt. Räknar du in allt från idrotts- och bostadsrättsföreningar till olika projekt för nyanlända gör hälften av alla svenskar någon typ av ideell insats varje år.

– Vi är bra på att ställa upp och har ett filantropiskt beteende sedan lång tid tillbaka. Som land tycker jag att vi generellt sett kan känna oss stolta, säger Therése Engström, chef för kommunikation och insamling på svenska Röda Korset.

Mest pengar skänker vi till biståndsorganisationer och forskning om sjukdomar, i synnerhet cancer. Men till skillnad från exempelvis Danmark, där de förmögna ofta skänker stora summor, är det i Sverige personer med lägre inkomster som är mest generösa. Det säger Lars Svedberg. Han är professor vid Ersta Sköndals högskola och har kartlagt svenskars frivilligarbete.

– De som har minst ger mest, i synnerhet äldre kvinnor. Det handlar inte om stora summor, men de skänker med kontinuitet, säger han.

UNDER DEN akuta flyktingkrisen 2015 var det fler än någonsin som reste sig ur soffan för att hjälpa till. Uppslutningen bland organisationer, föreningar, kyrkor, tillfälliga nätverk och enskilda var exceptionell. Emma Odsell Jangö pendlade mellan jobbet i Stockholm och sambon i Lund den hösten. Hon satt i de fullpackade tågvagnarna och mötte blickar som vittnade om en historia långt tuffare än något hon själv kunde föreställa sig.

– Det är människor som har stått ut med så mycket. Och de har kommit till oss som inte behövt stå ut med något i jämförelse, säger hon.

– Ändå var jag inte en av dem som bredde mackor på

stationen. Jag hade så fullt upp i mitt liv att jag inte maktade med, säger hon.

När jobbet i Stockholm tog slut, 2016, var läget ett annat.

– Nu hade jag tiden att göra något. Och det kändes viktigt, inte minst för min egen skull.

EMMA KONTAKTADE Internationell människohjälp i Lund, IM, och gick med i deras läxhjäpsgrupp. Två dagar i veckan träffade hon och de andra volontärerna nyanlända barn och ungdomar och hjälpte dem med allt från svenska till matte och samhällskunskap.

– Det var så roligt. På köpet fick jag dessutom friska uppkunskap jag glömt med åren.

Emma och hennes man Erik Odsell ställer fram kaffe- och tekoppar hemma i vardagsrummet. Det är söndag eftermiddag och Samir har kommit på besök. Han är en av alla de afghanska pojkar som flydde hit hösten 2015. Då var han 14, i dag är han snart 17 år.

– Det här är den första svenska familj jag har varit hemma hos, säger Samir, som egentligen heter något annat.

FOTO: HANNA WELIN

För Emma och maken Erik blev hjälpen till de nyanlända en erfarenhet som gav en ny balans i deras egna liv.

GODA HANDLINGAR

Världen må härjas av ständiga kriser, men när krig och katastrofer drabbar väcks något i oss. Svenskarna har aldrig ställt upp så mycket som under flyktingvågen 2015. Men ibland är viljan att hjälpa så stor att den blir till besvär.

”Politiker pratar om att ta människors oro på allvar. Det vi oroar oss för är snarare tonen vi har mot varandra, hur man skiljer på människa och människa.”

Första gången var strax före jul 2016. Emma hade fått höra om IM:s nya integrationsprojekt *Vänskapa*, där ensamkommande ungdomar parades ihop med lämpliga familjer. Det handlar inte om något juridiskt åtagande, som att vara god man eller en kontaktfamilj, utan om att bygga en vänskap i vardagen.

– För mig har det varit viktigt att få träna min svenska. Och att få lära känna er, säger Samir.

Erik söker hans blick:

– Lika viktigt har det varit för oss att få lära känna dig.

Therese Engström har sett hur intresset svalnat i takt med att den akuta flyktkrisen har lagt sig.

TILLSAMMANS HAR de promenerat längs havet, spelat boule och bowlat, gått på bio och lagat mat. Alltsammans sådant som Emma och Erik brukar göra på sin lediga tid ändå. Det finns inga krav på sysslor i *Vänskapa* eller på hur ofta man ska ses, men oftast har det blivit en gång i veckan. Emma berättar att de har fått lära sig att laga ris på riktigt och hur ett gott te egentligen ska smaka. En kväll tog Samir med en fotobok från Afghanistan som han lånat på biblioteket för att visa hur vackert hans hemland är.

– Vi har fått lära oss så mycket genom dig som har öppnat upp för nya tankar. Själv känner jag att det har gett mig en bättre balans i mitt eget liv, säger Erik Odsell.

ÅTTA AV TIO

upplever att de mår bättre av sitt ideella arbete, enligt en undersökning som Volontärbyrån gjort.

De främsta anledningarna till att man vill engagera sig är för att man vill hjälpa och stödja andra, förbättra samhället och utvecklas som person. Att göra något konkret i stället för att sitta och bli arg framför tv:n känns meningsfullt.

EMMA ODSSELL Jangö är uppvuxen i en prästfamilj där dörrarna alltid stod öppna. Att ge av det du har var en självklar grundbult.

– Jag tycker faktiskt att du har ett ansvar att göra det. Det finns alltid något som du kan bidra med, säger hon.

Erik håller med. För den som bara följer mediebevakningen är det lätt att flyktingar blir till siffror.

– Därför är de personliga mötena så viktiga. Att du lär känna människorna bakom. Som Samir, säger han.

Lars Svedbergs forskning visar att svenskarnas ideella engagemang är både stabilt och stort, oavsett ekonomi, sysselsättning och politiska åsikter.

Sedan den stora mobiliseringen av frivilliga 2015 har mycket förändrats. Det är inte samma typ av akutinsatser som behövs, utan mer långsiktigt stöd och engagemang. Uppslutningen bland frivilliga är dock inte längre densamma. Therése Engström på Röda Korset konstaterar att samhället

har svängt. Andra regler och lagar gäller, andra synsätt har kommit att dominera.

– Intresset har svalnat. Attitydsvängning vi har kunnat se hänger säkert ihop med själva sakfrågan. Men vi har kvar en kärna av volontärer som jobbar med olika former av integrationsprojekt. Och de gör verkligen stor skillnad, säger hon.

MÅNGA FRIVILLIGARBETARE har vittnat om hur frustrerande det är att jobba i motvind. Att se ungdomarna må allt sämre, att inte räkna till och framförallt inte ha makt att påverka situationen.

– Politiker pratar om att ta människors oro på allvar. Det vi oroar oss för är snarare tonen vi har mot varandra, hur man skiljer på människa och människa. Vi tillhör ju lågvattenmärkena i Europa numera, säger Emma.

Flera av Samirs vänner väntar på utvisning. Själv kan han antligen andas ut. Efter över två års väntan har han fått uppehållstillstånd. Men det är tillfälligt, på ett år. För att det ska förnyas krävs att han pluggar eller har ett arbete. Drömmen är att bli sjuksköterska eller allra helst läkare. Men för att vara säker på att få jobb direkt efter studenten – och förnyat uppehållstillstånd – har han sökt in till det yrkesförberedande vårdprogrammet på gymnasiet.

– Det finns inte många svenskar som är lika ambitiösa och drivna som Samir. Jag är djupt imponerad, säger Erik.

Om en vecka ska han flytta från boendet till sin första egna lägenhet.

– Jag är så glad att vi får vara en liten del av din vardag, att vi får följa dig. Mest av allt för min egen skull, säger Emma. *

När hjälpviljan träffar snett

Vår första reaktion när vi hör om en katastrof är ofta att vilja göra något. Det är dock inte alltid det som känns bäst för givaren som hjälper mest. Ibland blir generositeten bara ett problem.

Välvillighet som stjälp

Orkanen Mitch drabbade Honduras 1998. Över 11 000 omkom, och en och en halv miljon blev hemlösa. Samtidigt såg Juanita Rilling, en amerikansk hjälparbetare som skrivit om sina erfarenheter, för första gången hur människors vilja att hjälpa blev ett hinder.

— Jag väcktes av ett samtal: Ett plan fullt med sjukvårdsartiklar kunde inte landa, för landningsbanan var full av kläder. Lådor och balar med donerade kläder. Höglackade skor. Vinterkläder – i ett sommarhett Honduras!

När tsunamin drabbade länderna kring Indiska oceanen 2004 upprepades mönstret. En hel strand fylldes med skänkta kläder. De började ruttna i fukten och hettan och fick till slut brännas.

Juanita Rilling förstår ändå tanken bakom:

– Människor tänker: "De har förlorat allt – alltså behöver de allt." Så man skänker – allt! Utan att fundera på vad som egentligen behövs.

Begagnade kläder förstör lokala affärer

ATT SKÄNKA BORT KLÄDER som du eller någon annan i familjen inte längre använder, känns förmodligen bra. Men faktum är att det inte alltid bidrar till något gott.

Vi vill förstås hjälpa, och i västvärlden köper vi upp till 70 nya plagg om året – var! – så det är stora mängder kläder som skänks bort. De flesta av oss vill förstås tänka att de går till någon som behöver dem. I själva verket är det en bråkdel som hamnar direkt hos någon som behöver dem, eller som säljs vidare i second hand-butiker som bidrar till välgörenhet på olika sätt.

Det allra mesta av de tonvis med textilier som doneras varje år, säljs vidare till mellanhänder, företag som i sin tur sorterar och sedan säljer vidare det som går till utvecklingsländer.

Där säljs det antingen vidare till lokala handlare, som får dem billigt och i sin tur konkurrerar ut lokala skräddare och klädfabriker, eller hamnar på soptippen. Moderna kläder är svåra att återvinna, eftersom de oftast är av blandmaterial.

Pengar funkcar!

DET KAN KÄNNAS opersonligt att ge pengar, men faktum är att det oftast är det bästa. Att skicka 100 000 liter vatten från Nordamerika till Västafrika – och ja, det har gjorts – kostar omkring 2,5 miljoner. Vattenreningsutrustning för ungefär samma mängd vatten skulle kostat ett par tusen kronor.

För en pengadonation kan organisationerna dessutom köpa förnödenheter lokalt, vilket blir billigare, färskare, i rätt mängder, och dessutom i längden stärker den lokala ekonomin.

1000-talsnallar

Efter den tragiska skolskjutningen i Newton, Connecticut, år 2006, då 20 barn och sex vuxna dödades, översvämmades staden av nallebjörnar. De styrande i staden fick ägna tid och resurser åt att skaffa fram lagerlokaler för 67 000 mjukisdjur, filtvar, cyklar och lådor med skolsaker.

– Folk ville väl, men det här var nog mer för dem som ger än för oss. Vi skulle behövt ägna oss åt annat, sa en tjänsteman efteråt.

A man with short brown hair, wearing a dark blue hooded jacket and dark blue jeans, is pointing his right index finger directly at the camera. He is smiling slightly and looking towards the viewer. The background is a blurred street scene with warm-toned buildings and a white car in the distance.

SVT ville göra om
hans program till
någon han inte
kunde stå för.
Då fick det vara
– Rickard Olsson
tackade för sig
och gick vidare.

Folklighetens förkämpe

Han har gjort näst flest frågeprogram på tv, efter Magnus Härenstam. Nu tar han över *Bingolotto*. Igen. Fast i höstas var det nära att Rickard Olsson kastade in handduken. SVT svek och självförtroendet var i botten, men Rickard är inte den som sätter sig och gnäller.

– Jag tvingades bryta upp och göra något nytt för att hitta mig själv.

TEXT: GÖRAN TONSTRÖN FOTO: MARKUS GUSTAFSSON

NÄR MAN läser tidningsrubriker om programledare i tv, dyker den gamla metaforen om katapultstolen lätt upp. Ministerpallen. Den som vid 80-talets slut, då skandalerna duggade tätt, slängde av statsråd på rad.

I samband med #metoo-rörelsen i höstas sopades också flera populära programledare bort. Några hade förvisso uppfört sig illa, men inte alla. Ändå var det lite som att det var läge att blåsa rent hus i tabläerna när man ändå höll på.

En av dem som drabbades var Rickard Olsson. Ett av de populäraste ansiktena i SVT med frågeprogrammet *Vem vet mest?* som kronjuvelen.

– Jag tycker att #metoo är bra, säger han över en pyttlunch på en klassisk Stockholms-krog.

– Vi ska ha i vårt dna att man inte sex-trakasserar tjejer. Och framför allt inte om man är i den maktposition som kändisskapet innebär. Sen måste man komma ihåg, i skenet av allt som sker just nu, att det inte är olagligt att vara ett arsele. Man måste kunna säga åt folk och skälla utan att få sparken. Men det har tyvärr funnits övertoner i debatten som tagit fokus från dess egentliga syfte.

”Många anser att man ska vara cool och frän och det är man inte när man är folklik, men jag tycker att sann folklighet är det finaste som finns.”

Att Rickard Olsson nu lämnar sin baby, *Vem vet mest*, har ingenting med #metoo att göra.

– Ledningen bestämde sig för att förändra programmet och förvandla det till en finger-tutt av vad jag gjort det till, säger han. Då känns det bättre att en annan programledare får ta över, i stället för att jag ska stå där och tänka tillbaka på fornstora dagar.

Efterträdaren heter Johan Wester, känd från humorserien *Hipp hipp*. Rickard själv går

vidare till konkurrenten TV4 och *Bingolotto*. Och det blir en återkomst.

– Ja, jag ledde programmet mellan 2005 och 2008, men har varit en ambassadör för det även under de tio år jag inte gjort det, säger han.

FÅ PROGRAM påverkar samhället så mycket som *Bingolotto*, anser Rickard. Varje vecka är en insamlingsgala för det svenska föreningslivet. Det ger unga råd att sporta, vilket är viktigt i tider då idrott blir allt mer av en klassfråga.

Men för tio år sen var han tvungen att förklara för folk i branschen varför han gjorde *Bingolotto*. Framför allt i Stockholm där man fnös åt det.

– Nu behövs inga förklaringar längre. Landet samlas runt lägerelden och tittar tillsammans. Flera generationer har vuxit upp med det och nu är det snarare töntigt att tycka det är töntigt. Så det har gått varvet runt. Folk dör och nya föds men *Bingolotto* överlever allt, skrattar han.

Frågeprogrammet *Vem vet mest* har också varit mycket populärt under det decennium som Rickard lett det. Fem kvällar i veckan

har vanliga människor från runt om i landet fått mäta sina kunskaper med varandra. Och tittarna med dem.

– Jag är stolt som ett atomur över de där åren och har inte missat ett enda program, säger han.

Frågesport har varit ryggraden i radio- och tv-underhållning i alla tider. Det är ungefär som med dansbandsmusik: antingen gillar man det eller hatar det. De som ogillar gillar inte att känna sig dumma. Och de som gillar får känna sig duktiga.

– Det går in i de breda folklagren där jag tycker SVT ska finnas. Många anser att man ska vara cool och frän och det är man inte när man är folklig, men jag tycker att sann folklighet är det finaste som finns.

Här tar Rickard rygg på alla sina förebilder från fornstora dar i radio- och TV-huset.

– I gamla tider fanns det farbröder som höll lektioner i radion för hela svenska folket under en halvtimme. Tänk på Lennart Hyland och hur han fungerade. Det var sann folklighet med medierna som folkbildare. Den typen av föreläsningar är borta idag, men finns på Youtube och i TED-talk. Alla viktiga namn från de stora universiteten ligger ute på nätet. Dåligt för skolorna kanske, men är bra för bildningen.

RICKARD ÄR uppvuxen i en tradition som skolades i att kunna lite om det mesta. Han började på lokalradion hemma i Gävle och har alltid varit genuint nyfiken på människor. Och han säger att han inte står i offentligheten för sin egen skull utan för att förmedla något.

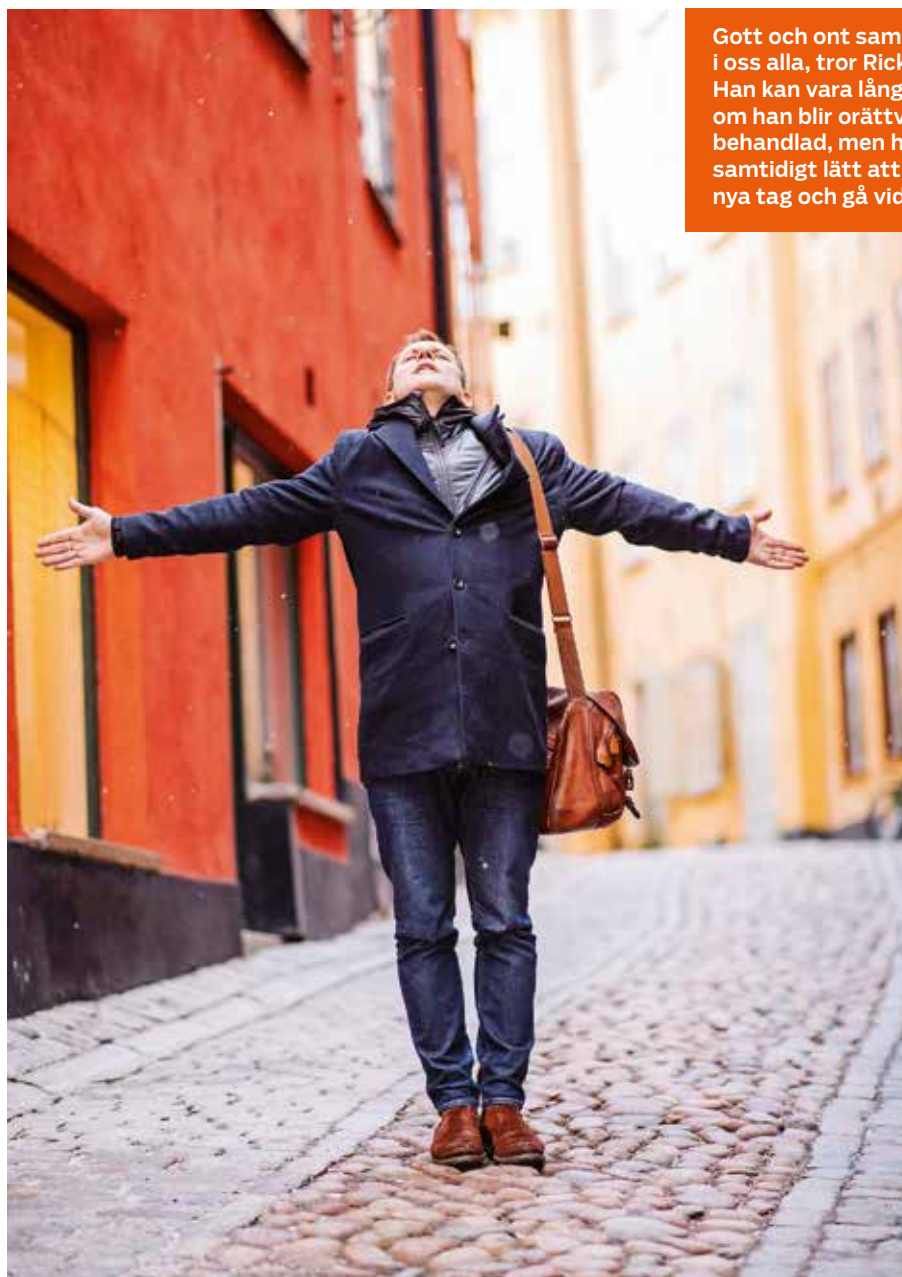
– Jag tycker det är min styrka att kunna kasta mig mellan olika genrer. Förra året visade dock att det kanske var en svaghet i stället. För nu ska man vara nischad. Jag är inte folkkärest och inte den mest hårdkokte intervjuaren. För att köra *Agenda* ska man vara ett skjutjärn och för att leda *Doobidoo* ska man helst prata göteborgska.

Rickard Olsson fick nyligen utmärkelsen Årets moderator, samtalsledare, där bredden är nödvändig för att förmå underhålla en utvald publik. Men han tror också att det i framtiden finns behov av tillsammanstittande i familjen.

– Fast man måste vara intressant hela tiden. Något slötittande finns inte längre. Ibland blir jag förundrad över resan vi människor gjort på bara 30 år. Som barn brukade jag sitta och titta på testbilden, sen klockan och därefter *Språka på serbokroatiska*.

HÖSTEN 2017 blev en synnerligen dyster tid för Rickard när allt det han trott på slogs i spillror. Tre fjärdedelar av alla jobb på SVT ströks. Han kunde inte längre lita på att han var bra, att hans program flög, kände han.

– Ingen sa ju något heller. Det var bara helt tyst i sju månader, trots att man mycket

Gott och ont samsas i oss alla, tror Rickard. Han kan vara långsint om han blir orättvist behandlad, men har samtidigt lätt att ta nya tag och gå vidare.

väl visste att jag mådde djävligt dåligt, att mitt självförtroende for rätt ner i botten och att det var många sömnlösa nätter.

Så var hämtade du kraft då?

– Jag stammar ur någon slags klassisk arbetarkultur och då gör man ändå sitt jobb. Gnälla får man göra nån annanstans. Så för att hitta mig själv igen måste jag bryta upp och göra något annat.

GOD SJÄLVKÄNSLA är viktigare än gott självförtroende, tycker han. Att vara trygg i sig själv. Samtidigt finns hans norrländska arv där, det som säger att man inte får bli stor på sig.

– Det är en krass syn på livet som jag gillar, säger han. Jag träffade en gammal norrländskompis häromdagen och vi kom att prata om

en gammal omröstning där jag kommit på 43:e plats bland de 66 sexigaste killarna i landet. Min kompis enda kommentar var: Då är man nästan ful. Och så var den diskussionen över.

RICKARD HAR ibland använts i rubrikerna som ett slagträ och fått höra att han är arg och sur och något av en rättshaverist.

– Jag har faktiskt sådana tendenser ifall jag blir orättvist behandlad, erkänner han.

Det handlar om att vilja ha upprättelse, tror han.

– Jag har lätt att gå vidare, men glömmar inte en oförrätt så lätt. Långsint? Visst, och med all rätt.

Något som fortfarande ger honom en stark känsla av oförrätt är förlusten av ett barn, sonen Primus, som föddes död i femte mån-

aden. Det har gått lång tid och han tänker inte på det hela tiden, men det kostade på.

– Klart att jag blev förbannad, på Gud och på hela världen, säger han. Fast minnet av Primus har inte fått stå i vägen för min dotter.

Män och kvinnor sörjer dock på olika sätt, säger han.

– Jag vet killar som drabbats och som köper ett tevespel och sätter sig framför rutan. Men det är också ett sätt att sörja och bearbeta, även om det kan upplevas som att man skiter i allt.

Har Gud nånsin varit en realitet för dig?

– Nej, det har aldrig funnits någon farbror med vitt skägg i min tillvaro. Däremot minns jag mormors gamla bibel med Dorés fantastiska illustrationer. Den var jag väldigt fascinerad av och kunde sitta i timmar, titta

på bilderna och stava mig igenom berättelserna. Min mamma sysslade med meditation och lite new age har också funnits i familjen. Någon form av kraft, en känsla av ont och gott och kampen däremellan tror jag på. Det verkar som att de krafterna behöver varandra. De finns ju inom varje människa.

Vad gör du om femton år?

– Fram till 50 har allt varit högre, snabbare, mera. Bygga hus, skaffa båt, förverkliga mig själv. Nu känner jag för att börja förvalta. Min dotter som är femton kommer snart att flaxa ut ur boet.

– Så behöver jag rampljuset eller skulle jag kunna ligga på en strand i Palma, strutta runt och dricka rödtjut om dagarna? Jag har inget svar, men jag har alltid velat bo utomlands. Vintertid i värmen och sommartid här i

● Rickard Olsson

Ålder: 51 år.

Yrke: Programledare och moderator.

Bor: Nacka.

Familj: Sambon Therese Broberg och 15-åriga dottern Asta.

Aktuell: Leder säsongen ut *Vem vet mest* i SVT och från och med i höst *Bingolotto* i TV4. Utsågs nyligen till Årets moderator och har nyss startat ett eget produktionsbolag som ska göra tv-program.

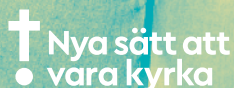
Sverige. Mitt mål just nu är att beta av så mycket lån som möjligt så att jag inte ska vara beroende av tv-kanaler. Att bli min egen lyckas smed. *

Nya sätt att vara kyrka Mission i Sverige

Fortbildning för anställda och ideella.

Hur kan nya sätt att vara kyrka bidra till
mission, diakoni, undervisning och gudstjänst?

Höstens fortbildningar erbjuds på två platser
med delvis olika innehåll.

sensus

Svenska kyrkan

Johannelunds
teologiska högskola - Uppsala

Malmö, 26-27/9

Tema: Kristen gästfrihet

Integration handlar ofta om vad människor förväntas göra för att bli accepterade. Men vad händer när vi ställer allt på ända och, liksom Jesus, tar emot människor i vår gemenskap utan förbehåll?

Medverkande: Biskop Johan Tyrberg, Annahita Parsan, Lars Mörling med flera.

Uppsala, 3-4/10

Tema: Kyrkans uppdrag
- att nå en ung generation

Hur möter vi barn och ungdomar som inte självklart kommer i kontakt med kristen tro? Hur blir vi bättre på det vi redan gör? Och hur kan vi tänka nya sätt att vara kyrka för dem?

Medverkande: Biskop Martin Modéus, Sebastian Stakset, Sem och Sara Hargreaves (England) med flera.

Mer info och anmälan på
missionisverige.com

Där religion tas på allvar.

KANDIDATEXAMEN | MAGISTEREXAMEN | MASTEREXAMEN

www.ctr.lu.se

LUNDS
UNIVERSITET

Brasilianske INRI Cristo förs runt av sina lärjungar på en rullande tron på sin gård utanför Brasília.

Från Sibirien till Afrika – han mötte sju Messias

En rysk före detta trafikpolis, en zimbabwisk taxiförare, en filippinsk predikant, en japansk politiker, en brittisk hemlig agent. Vad kan de ha gemensamt? Jo, alla hävdar att de är Jesus, som återvänt till jorden, precis som det står i Bibeln.

DEN NORSKE fotografen Jonas Bendiksen porträtterar dem i boken *The Last Testament*.

– Jag växte upp i ett gudlöst hem, och detta med tro har alltid varit något av ett mysterium för mig, förklarar Jonas Bendiksen. Det har fascinerat mig, och jag har velat veta vad det egentligen handlar om.

När han fick höra om dessa som säger sig vara Jesus fanns ingen återvändo.

– Tänk om det fanns en möjlighet att få möta Guds son, känna honom och ställa frågor, säger han med både allvar och humor.

Han sökte och fann sju personer som motsvarade hans kriterier: att ha levt länge

och öppet med sin Jesus-identitet och att ha publicerat egna skrifter kring saken.

Snabbt svar kom från David Shayler i England, som fått sin uppenbarelse 2007. Shayler var en gång agent i brittiska underrättelsetjänsten MI5, och avslöjade ett mordförsök på Libyens ledare Muammar Gaddafi. Nu visade han sig vara en man i samhällets yttre periferi, utan bostad, i trasiga kläder och med en smutsig dator full av tobaksrester.

I Brasilien hade "INRI Cristo" sedan decennier varit en välkänd och udda figur i offentligheten, ofta i konflikt med både kyrka och myndigheter. Han lever nu tillbakadra-

”Tänk om det fanns en möjlighet att få möta Guds son, känna honom och ställa frågor.”

get i en gemenskap utanför Brasília, men är närvarande på nätet och har följare över hela världen. Av de lärjungar som lever närmast honom är de flesta kvinnor. När Jonas Bendiksen frågade om orsaken blev svaret: ”Se hur det gick förra gången, när jag bara hade män. De sprang sin väg när det hettade till.”

I SYDAFRIKA fann Jonas Bendiksen Moses ”The King of Kings” Hlongwane. När han hälsade på hos honom var huset så fullt av lärjungar att Hlongwane bjöd sin besökare att dela den egna bädden. Något som gav möjlighet till många djupa samtal.

I Zambia följde Bendiksen med fembarns-pappan och svarttaxiföraren Jesus Chishim-

ba på en förkunnelsetur till marknaden, som de sedan tvingades fly ifrån hals över huvud, då ”Jesus” hamnat i häftig dispyt med traditionella kristna som anklagar honom för att vara en falsk profet.

I Japan fanns Jesus Matayoshi, som ställt upp i alla val de senaste 20 åren. Målet är att bli premiärminister, sedan FN:s generalsekretäre och så införa gudsriket på jorden.

Apollo Quiboloy, en predikant från Filippinerna var än mindre tillgänglig. Han är den av de sju som gör mest väsen av sig, ett slags superpredikant. För att han ska kunna färdas snabbt och säkert till sina mastodontmöten runt om i världen har Gud gett honom bönesvar i form av två jetplan, vilket han noterat i en text som Bendiksen citerar i sin bok.

Starkast berörd blev Jonas Bendiksen av före detta trafikpolisen Sergej Torop – känd som ”Vissarion”. Han upplevde sin kallelse efter Sovjetunionens fall, och har med en växande skara följare byggt upp ett helt alternativt samhälls i Sibirien, norr om Mongoliet.

– Där finns människor av alla möjliga olika

bakgrunder, inte bara från Ryssland. De har skolor och tempel, lever med naturen, odlar sin egen mat, äter vegetariskt. Det är som ett slags hippie-utopia. Om jag själv skulle skapa en religion från noll skulle den se ut ungefär så här, säger Jonas Bendiksen.

På bilderna ser man Vissarion framträda i fotsid klädnad, majestätiskt Kristuslik. Hans följare firar högtider som liknar jul och påsk, men med hänvisning till olika tilldragelser i Vissarions liv.

I SINA möten med Jesus-personerna och deras följare ville Jonas Bendiksen vara öppen. Han kallar dem inte sekter, eftersom det är ett ord med negativ laddning. Och han kan inte se att det bara är bluff och bedrägeri.

– Det var med en känsla av melankoli som jag avslutade projektet. Det lämnar mig med fler frågor än jag hade från början.

Fotnot: Jonas Bendiksens bok The Last Testament gavs ut i september 2017 på det New York-baserade förlaget Aperture/GOST Books.

Överst t v: Lärjungarna firar ”den sanna julen”, Vissarions födelsedag den 14 januari, med en gemensam måltid.

Överst t h: Jesus Chisimba predikar på marknaden i Kitwe, Zambia, men det retar de traditionella kristna i landet.

Nederst t v: David Shayler predikar – som sitt kvinnliga alter ego Dolores. Han menar att Messias har både kvinnliga och manliga egenskaper.

Nederst t h: En lärjunge från ryske Vissarions kollektiv i det bistraste av alla klimat: Sibirien, norr om Mongoliet.

En kvinnohistoria om en av de tidigaste drabbade kvinnorna i världshistorien. Maria Magdalenas roll i kyrkan förändrades med ett penndrag från Apostlarnas Apostel till sköka. Från att ha varit en hyllad Madonna i Frankrike till helgon för de prostituerade!

Maria Magdalena, kvinnan vid Jesu sida.
Älskad och förtalad.

Av Monica Sjögren Nordgren
Kyrka Konst Kultur

Boken kan köpas på hemsidan eller beställas i bokhandeln eller på Adlibris och Bokus.

www.kyrkakonstkultur.se

ATSU - Skåne

Att Trygga Sexuellt Utnyttjade

En stödförening för dig som utsatts för sexuella övergrepp/är anhörig till utsatta barn eller vill lära dig mer om ämnet.

Vi erbjuder: Föreläsningar, filmvisning, stödsamtal enskild eller i grupp.
OBS! Vi är stödpersoner, inte terapeuter.

Bli stödmedlem för 100 kr/år
Bg 359-5709 eller Swish 1234991840

Lämna din e-postadress, så får du nyhetsbrev om våra aktiviteter.

Vi finns på Viktoriagatan 6 i Helsingborg även i sommar.

Se: www.atsuskane.se

Landet
Peter Gerdehag

Landet som inte längre är
(Artikeln nr: 394 052 / Ordpröva: 366kr)

Peter Gerdehag har följt livet på gården Kroxhult 1:4 med sin kamera i 35 år. Här har tiden stått stilla, om några år är den här lusstilen borta. Boken är en stillsam hyllning till vårt kulturarv och till de småbönder, som vi alla härstammar från.

Figurer som speglar livshändelser och känslor

Specialpris: 276kr

FYRA SÄTT ATT HANDLA HOS OSS:
TEL: 036-169750 BUTIK: Trädgårdsgatan 12, Jönköping
E-POST: info@nyamusik.se WEBBUTIK: www.nyamusik.se

**Personliga möten
med omtanke**

**Vätterbygden
Ankarbergs**
BEGRAVNINGSTJÄNST

www.begravningstjanst.com
tel 036-71 02 50

Casell

BEGRAVNING
www.casellsbegravningsbyra.se
tel 036-100 600

LINDSTRÖMS
BEGRAVNINGSBYRÅ

www.lindstromsbegravningsbyra.se
tel 036-13 70 11

En del av Klarahill

Sociala medier översvämmas av dem: filmer, bilder och berättelser med söta kattungar, bebisar och människor som gör goda gärningar. Vi blir varma om hjärtat, men lyckoforskarna menar att vi egentligen inte mår så mycket bättre av alla fina historier vi delar på nätet.

POJKEN HJÄLPER en dam över gatan. Hon ser i sin tur en kvinna tappa sin plånbok och ropar. Kvinnan ger en slant till en tiggare, som köper en kaffe som delas med en vän.

Så kan det se ut i filmklipp som delas på sociala medier, goda gärningar som sprider sig som ringar på vattnet.

Men det kan också vara roliga kattungar eller bebisar som kiknar av skratt, mindfulness-tips, bilder av solnedgångar eller visdomsord som ska uppmuntra.

Känner du eller har förtroende för den lagt upp materialet blir du antagligen glad. Har många klickat "gilla" är chansen större att du också gör det. Mår du redan toppen skrattar

du nog med. Annars finns risk att materialet inte har någon effekt – eller rakt motsatt påverkan.

– Chansen att man blir glad är större om man tycker om avsändaren. Men man kan ändå trycka gilla, om många redan gjort det, säger Henry Montgomery, professor emeritus i psykologi vid Stockholms universitet.

HAN JÄMFÖR med att en tiggare kommer in i en tunnelbanevagn. Om någon genast ger en slant ökar chansen att någon annan följer efter, och så vidare. Det blir en snöbollseffekt.

– Vi människor är hypersociala. Vi vill så gärna bilda gemenskaper – på gatan gör vi det med andra fotgängare, i trafiken med andra bilister och på tåget med andra passagerare. Den sociala normen, det sociala trycket, är en väldigt stark kraft.

Men det är inte bara måbra-material som lockar oss att klicka. Det kan också vara "må dåligt"-material, som vädjar till vår medkänsla eller gör oss förbannade. Och paradoxalt nog behöver inte det få oss att må dåligt, utan kan också inspirera.

– I en studie vi gjort fick folk se positiva eller negativa annonser. Sedan fick de triss-lotter som de kunde ge bort. De som sett

negativa annonser gav fler eller åtminstone lika många lotter vidare, säger Arvid Erlandsson vid Linköpings universitet, som forskar kring altruism och vad som får oss att göra goda gärningar.

Vi vill göra något åt eländet, det är en stark drivkraft hos många. Därför får bilder som den på lille Alan Kurdi, den drunknade flyktingpojken, ett sådant stort genomslag, och därför har #metoo-kampanjerna svept fram som en tidvattenvåg. Det trevliga materialet får oss visserligen att må bra i stunden, men det är snarare det otrevliga som får oss att göra gott. Något starkt samband mellan att må bra och vilja hjälpa andra visar forskningen nämligen inte på.

– De som är deprimerade har nog med sig själva. Detsamma gäller de som är superlyckliga, vi söker sällan upp problem när vi mår riktigt bra, säger Arvid Erlandsson.

VÅRA MEDFÖDDA personligheter spelar däremot stor roll. Vissa människor vill alltid hjälpa, andra gör det aldrig. Men vad som får oss att agera utifrån inlägg på sociala medier är komplext, det finns många variabler.

En av de människotyper som psykologer brukar dela in oss i är "agreeable", eller vän-

rar lliga

Ett thailändskt försäkringsbolag har blivit känt för sina tårdrypande reklamfilmer som ska få oss att vilja dela med oss till våra medmänniskor.

lig. Det är empatiska människor, som ofta försöker att göra gott. Den sociala miljö vi vistas i är en annan faktor som påverkar – är det norm att göra gott?

Vänliga människor som gör gott behöver dock inte betyda lyckliga människor.

– När man tittar på personlighetsdrag hos människor som beskriver sig som lyckliga är emotionell stabilitet det som har absolut störst samband med lycka. Vänlighet har däremot ett ganska svagt samband. Man har kanske lätt att skapa relationer, men riskerar att bli utnyttjad, säger lyckoforskaren Filip Fors, doktor i sociologi vid Umeå universitet.

HAN HAR tillsammans med Bengt Brölde, professor i praktisk filosofi vid Göteborgs universitet, försökt reda ut vad lycka egentligen är. Brölde talar om fyra typer av lycka: att

subjektivt må bra (välbefinnande), lyckorus/eufori, sinnesfrid och "livstillfredsställelse".

Kan man då bli euforisk av måbra-material på sociala medier?

– Jag tror man kan bli tillfälligt upprymd av sociala medier, men knappast lyckligare. Starka rus av olika slag kan man få i naturen, kärleksmöten och av droger. Däremot kan sociala medier skapa ett beroende, som droger, men det finns inget samband mellan hur beroende vi är av något och hur lycklig det gör oss, säger Bengt Brölde.

SNUTTIFIERINGEN OCH jakten på klick gör oss rastlösa och splittrade, anser han.

– Sociala medier är ett av de största hoten mot vår sinnesfrid. Det gäller medier över huvud taget. Man måste stänga av sina apparater och gå ut i naturen. Men som tur är så

är inte sinnesfrid det enda som gör livet värt att leva.

Kändisar och andra framhåller ibland i sociala medier hur de gör gott – till exempel slutar flyga eller äter mindre kött för klimats skull – och vill inspirera andra att följa efter. Men det kan bli för mycket av det goda. Tror vi att syftet är att framhäva sig själva som goda misstror vi budskapet, eller så får vi prestationsångest för att vi inte kan göra allt detta själva.

– Vi tycker bättre om människor som gör lite av rätt skäl än de som gör väldigt mycket av fel skäl, även om de hjälper många fler människor, säger Arvid Erlandsson.

MEN ÄVEN om måbra-materialet är känslomässig snabbmat ska man inte moralisera över att det bara gör oss lite gladare i stunden, anser Henry Montgomery:

– Det som de flesta mår bäst av är vardagligt umgänge med nära vänner – det är oftare kopplat till positiva känslor än umgänget med familjen. Men har man inte det är sociala medier bra. Det är bättre än teven, för man interagerar med andra.

”Vi vill göra något åt eländet, det är en stark drivkraft hos många. Det trevliga materialet får oss att må bra i stunden, men det är snarare det otrevliga som får oss att vilja göra gott.”

MATS KARLSSON

Bibeln idag

Guide för daglig bibelläsning

Prova ett år till halva priset!

Ange "amos_18" när du tecknar din prenumeration.
Gäller nya prenumeranter till och med 1 maj 2018.

Vill du läsa Bibeln varje dag? Vi har verktyget som hjälper dig!

- En bibeltext varje dag.
- En kommentar som underlättar förståelse och ger fördjupning.
- Ett dagligt möte med Guds ord.
- Ett enkelt val, prenumerera du också!

Box 1211, 75142 Uppsala • 018-696784 • info@bibelnidag.org • www.bibelnidag.org

Kinakurs

STUDERA ETT LÄSÅR I KINA

Bibelskola Nära

DISTANSUTBILDNING

Socialt Entreprenörskap

DISTANSUTBILDNING

Musik- ledarutbildning

GÖTEBORG • MALMÖ • ÖREBRO

INTERNATIONELL PROFIL

För mer info:
hyllieparkfolkhogskola.se

**Tro utan tanke är som ett brev utan porto.
Tanke utan tro är som ett brev utan adressat.**

250 kr för 8 nr*

Mejla oss på adm@signum.se eller ring 018-580 07 10.

Se även www.signum.se

*Gäller för nya prenumeranter.
Ange "Amos" som kod.

Signum

Den katolska kulturtidskriften

ths.se

Högskolan för dig
som vill studera
teologi eller
mänskliga rättigheter!

teologiska
högskolan
stockholm

TEOLOGI

MÄNSKLIGA RÄTTIGHETER

Budbärarens fotsteg

Bok skriven av teol dr Stig Fred,
pastor i Ekumeniakyrkan.
56 texter i Evangeliebokens
förslag på GT-texter för kyrkoåret.

Kontakt: fred.stig@telia.com
www.stigfred.se

”Kärleken förde oss samman”

Den 24 mars är det premiär för drop in-vigsel i Överluleå kyrka.

– Jag tycker det är roligt att kunna erbjuda drop in-vigslar även i Boden. Vi, som kommer att vara med, står redo att ta emot alla som vi nu hoppas kommer och tar chansen att vigas samman, säger Hans Johansson, kyrkoherde i Boden.

FÅ SAKER är så stora som när två människor väljer att dela livet tillsammans. Och det är precis det en vigselgudstjänst handlar om – att bekräfta kärleken till varandra. Idag hamnar emellertid fokus ibland på helt andra saker: Vilken färg på servetterna ska man ha? Var ska man dra gränsen på gästlistan? Är det ok att ta ut en kuvertavgift?

För många känns det väldigt roligt att få planera och förbereda sin stora dag tillsammans, men för en del kan alla dessa ställningstaganden kring arrangemanget istället bli ett hinder för att komma till skott. Därför har det blivit allt vanligare att Svenska kyrkan ordnar drop in-vigslar, där man vänder sig till par som av olika anledningar inte har fått till det. Som uppskattar enkelheten,

och som inte vill ha en massa frågor att ta ställning till.

Vid en drop in-vigsel står kyrkan för präst, musiker, lokal för vigseln och bröllopsvittnen. Man har till och med gjort ett urval av psalmer och sånger i förväg. Det enda vigselparet behöver göra själva är att ansöka om hindersprövning, och ta med det giltiga intyget samt giltiga id-handlingar till kyrkan när dagen för drop in-vigseln väl är inne.

”Vi är jättenöjda med vår drop in-vigsel. Vi blev väldigt bra emottagna och kände att vi hade en personlig vigsel fast det var flera par som väntade på sin tur. Vi rekommenderar det varmt.”

DROP IN-VIGSELPAR
I NEDERLULEÅ KYRKA

Drop in-vigslar kan se lite olika ut beroende på var i landet man befinner sig, men här är svar på några av de frågor som är aktuella för drop in-vigseln i Överluleå kyrka den 24 mars.

Får vem som helst gifta sig?

– ALLA är välkomna under förutsättning att man har med sig ett giltigt intyg om hindersprövning från Skatteverket i Sverige, samt giltiga id-handlingar.

Måste man ha bröllopskläder?

– Nej, man får ha precis vilka kläder man vill. Det viktigaste är att man själv känner sig bekväm i sitt val.

Måste man ha buket?

– Många väljer att ha det, men det är absolut inget måste. Paret får känna efter vad som känns bäst för dem.

Får man ta med sig gäster?

– Ja! Däremot vet man inte riktigt hur många som kommer en sådan här dag, så man får ha överseende om det blir trångt.

Kan man förboka en plats?

– Nej. Och det är ju halva poängen med drop in. Det är bara att komma!

Får man välja präst?

– Nej, för att en sådan här dag ska fungera praktiskt är det de präster som är i tjänst som gäller.

Vilken musik kan man välja?

– Valet av musik är begränsat. Det man kan välja är ingångsmusik, psalmer, en solosång och utgångsmusik utifrån färdiga alternativ.

Får man ha med en egen solist?

– Nej, tyvärr går inte det. För att en sådan här dag ska fungera praktiskt är det kyrkans solister som gäller. De är däremot fantastiskt duktiga!

Får man ha med någon som fotograferar i kyrkan?

– Ja, självklart, det är fritt fram att ha med någon som fotograferar ens vigsel.

Kan man ha en privat sammankomst i kyrkan efteråt?

– Nej, det finns tyvärr inte möjlighet att ha en egen privat sammankomst i kyrkan efteråt. Däremot är det ju fritt fram att ha det någon annanstans.

FOTO: ULRICA ROBSARVE

Möt Victoria Svärdh, frisören som blev präst

Mariakyrkan i Sävasts nya präst heter Victoria Svärdh. Tidigare i vår fick Kyrkfönstret ett samtal med henne, där hon berättade mer om sig själv. Vi passade även på att fråga henne om det här med drop in-vigsel. För som ni känner till hålls Bodens första drop in-vigsel i Överluleå kyrka nu i dagarna, men i Nederluleå församling, där Victoria närmast har tjänstgjort, har de redan arrangerat flera drop in.

VI SLÅR oss ned i den stora salen i Församlingsgården. Just nu är den tom, och Victoria tänder lamporna innan hon sätter sig och börjar svara på mina frågor. Hon är uppvuxen i Gammelstad.

– Ända sedan jag var tonåring har jag känt en inre kallelse till att bli präst, berättar Victoria.

Fast först utbildade hon sig till, och jobbade flera år, som frisör. En kanske udda, men inte helt ovanlig, kombination. Det finns trots allt många likheter mellan de två olika yrkena. Både som frisör och som präst får man ta emot människors förtroenden och lyssna på berättelser från deras liv.

– När jag var frisör behövde jag kam, borste och hårfön för att hjälpa människor. Nu använder jag mig av andra verktyg för att hjälpa mina medmänniskor.

NÄR HON valde prästbanan fick hon blandade reaktioner.

– Min syster sade direkt, att det här har jag alltid vetat att du skulle göra, säger Victoria.

Hon har tidigare jobbat som präst i Nederluleå församling, Gammelstad.

– Men jag har bott i Boden länge nu, så det ska bli skönt att få jobba på hemmaplan.

Det har kommit en yttre kallelse till att tjänstgöra där hon bor. Arbetslaget i Sävast

har fått vara med i rekryteringsprocessen, och hon känner sig väldigt välkommen av sina nya kollegor. Under intervjun kommer flera anställda förbi och Victoria hälsar glatt på dem. På frågan om vad hon vill utveckla i Sävasts församling när hon tillträder som präst där, kommer svaret från Victoria lika snabbt som vänligt, och bestämt.

– Frågan är felställd. Jag kommer att lyssna på församlingen, och på vad de önskar av mig.

LYHÖRDHET INFÖR församlingsbornas önskemål är oerhört viktigt för Victoria.

– Något jag ser fram emot är att få fortsätta följa människor genom alla stora högtider i livet, från dop och konfirmation till vigsel och begravning, både genom glädje och genom sorg.

Hon kommer, förutom att vara präst i Sävast, att fortsätta med att ha tio procent av sin tjänst som häktespräst i Luleå. Ett arbete som ger henne oerhört mycket.

– Att vara häktespräst är en naturlig del av mitt kall.

Hon besöker de intagna en och en.

– Jag knackar på deras dörrar och hör om de vill prata. De som har fulla restriktioner får bara träffa personalen, präst eller diakon, samt sin advokat. Ibland vill de fortsätta att prata med mig efter tiden i häktet, och det har hänt att jag har fått brev flera år senare från intagna som vill berätta hur det har gått för dem,

I Luleå har man arrangerat Pride sedan sommaren 2012, och Victoria har vid flera tillfällen funnits med i Svenska kyrkans tält på festivalen.

det känns väldigt roligt.

Under tiden som Victoria har haft sin anställning i Nederluleå församling har det anordnats drop in-vigslar där. Innan samtalades det mycket bland personalen om för- respektive nackdelar, och man var nyfiken på hur det skulle tas emot av församlingsborna. Många lever i tron att en drop in-vigsel är mindre högtidlig än en traditionell vigselceremoni, som någon form av jippo-betonad snabb variant av bröllop. En myt som Victoria verkligen vill slå hål på. En drop in-vigsel är minst lika högtidlig, men den är lite enklare.

DEN INNEHÅLLER allt som finns i Svenska kyrkans vigselordning. Ceremonin är på inget sätt mindre religiös. För att kunna vigas i en drop in-vigsel behöver båda parter ha med sig hindersprövning och giltiga legitimationer. Det räcker om den ena parten är medlem i Svenska kyrkan. På frågan om vilka typer av brudpar som väljer att gifta sig så här, svarar Victoria:

– Alla. Allt ifrån nyförälskade till de som varit tillsammans i många år, men ännu inte gjort slag i saken.

Vi tackar Victoria Svärdh för en intressant pratstund, och önskar henne lycka till på sin nya prästtjänst.

JOHAN E. SKOGLUND
JOHAN.SKOGLUND@AMSAB.ORG

Sedan i början på mars arbetar Victoria Svärdh som präst i Maria-kyrkan i Sävast.

"När jag var frisör behövde jag kam, borste och hårfön för att hjälpa människor. Nu använder jag mig av andra verktyg för att hjälpa mina medmänniskor."

FOTO: CAMILLA ARVIDSSON

Skapelseberättelsen växte fram för tusentals år sedan. De människor som då befolkade världen hade, liksom vi i dag, att ta ställning till livets mysterier. Frågor som: När och hur skapades världen? Hur blev människan till? Hur stort är universum? sysselsatte människors tankar. Det är frågor som vi idag också ställer. Även ett barn av idag brukar fråga: Vem gjorde hela världen? Barnet förutsätter således att någon måste ha varit verksam vid begynnelsen. Den vuxne ställer något annorlunda frågor, men en undran om alltings början och slut finns alltid där.

I denna serie som kommer att bestå av fem delar kommer Maare Tamm att reflektera över skapelsen.

Del 1: "Begynnelsen" - kommer att handla om det religiösa och det naturvetenskapliga synsättet på skapelsen. **Del 2: "Förutsättningar för liv"** - kommer att handla om människans förhållande till elementen, framför allt till ljus, luft, vatten och eld. **Del 3: "Växtriket"** - analyserar människans förhållande till naturen, till växter, träd och blommor. **Del 4: "Djurriket"** - granskar människors erfarenheter av olika djurarter - om vilda djur, tamdjur, boskap, fåglar och fiskar. **Del 5: "Förvaltare eller besegrare"** - analyserar människans förhållande till hela skapelsen och de dilemman det medför.

Del 1:

Begynnelsen

I begynnelsen skapade Gud himmel och jord. Jorden var öde och tom, djupet täcktes av mörker och en gudsvind svepte över vattnet. Gud sade: "Ljus bli till" och ljuset blev till. (1 Mos 1:1-3)

Det är ett ofattbart ögonblick i världsalltets historia - "Intet" förvandlas till "Något".

Skapelseberättelsen i Bibeln framställs mycket dramatiskt. Ur intet framkallar Gud skapelsen med alla dess rikedomar så att det bildas ett myller av liv. Det stora skeendet från tomhet till ett levande kosmos återberättas som en händelse under sex dagar. Först skiljs ljuset från mörkret, sedan land från hav. Havsdjur, fåglar och landdjur skapas, och solen, månen och stjärnorna sätts att vaka över det hela. Slutligen skapas människan. Den stela enformigheten i framställningen av skapelseberättelsen ger intryck av lugn och högtidlig upphöjdhed.

TILL SKILLNAD från andra forntida och antika skapelseberättelser är det i den bibliska skapelseberättelsen en enda Gud som har skapat allt, och sedan människan till sin avbild. Den bibliska skapelseberättelsen talar om en Gud som inte vet av någon början för sin tillvaro, och som genom sitt blotta ord skapar världen. I andra forntida trosföreställningar berättas hur gudar uppkommer och hur en av dem bildar världen, sedan han utkämpat en strid mot en fientlig makt.

I de andra skapelseberättelserna betraktas människans tillvaro som en trældom under gudarna, medan människan uppfattas som ett högtstående väsen i vår skapelseberättelse.

Den bibliska skapelseberättelsen är en tillbakablickande profetisk berättelse med en veckocykel som berättelseram. Den skildrar skapelsen som ett stegvis framskridande verk. Framställningen är systematiskt disponerad och rymmer fröet till en evolutions-teori. Först elementen - hav, himmel, jord. Sedan växterna - fröbärande örter och fruktträd. Därefter djuren i utvecklingsbiologisk ordning - fiskar, fåglar, landdjur. Och slutligen människan - till Guds avbild. Världens skapelse omvandlas till en historisk händelse, dikterad av Gud.

SKAPELSEBERÄTTELSENS FÖRSTA del behandlar skapelsen kosmologiskt, dvs. från en geocentrisk synpunkt, där hav, himmel och jord med dess växter och djur är föremål för uppmärksamheten. Sedan går berättelsen över till en antropocentrisk synpunkt där människans centrala plats i skapelsen framhävs. Ibland talar man om en "andra skapelseberättelse". Men istället kan man uppfatta den nya framställningen som ett fördjupande av berättelsen om människans skapelse. Där meddelas i all korthet att när Gud gjorde himmel och jord fanns det ingen buske och ingen ört där, men så steg det upp en dimma och vattnade marken, varpå Gud danade människan av stoft från jorden och inbläste

livets ande i hans nyskapade näsa. Till man och kvinna skapade han dem.

Vidare planterade Gud en lustgård i det östliga Eden. Fyra floder rann upp där, och en av dem är Eufrat, upplyser texten till ledning för alla fromma geografer som har spekulerat genom seklerna över läget av Edens lustgård. Där placerade han nu människan med förmaning att bruka och bevara denna plantering, och med tillåtelse att äta av alla dess träd med undantag av kunskapens träd på gott och ont, vilket jämte livets träd växte mitt i lustgården. Men i samma ögonblick som Guds skapelse blir fullbordad börjar den sönderfalla. Människan faller i synd när hon äter den förbjudna frukten från kunskapens träd och skapelsen blir underlagd förgängelse.

GENOM ÅRTUSENDEN har dessa två skapelseberättelser varit en trossats för människor. Även i dag läser vi vid varje gudstjänst trosbekännelsen där den första artikeln lyder: Vi tror på Gud Fader allsmäktig, himmelens och jordens skapare... Trosbekännelsen talar om för oss att allt är skapat av Gud, människan till gagn. Men när vetenskaperna började växa fram blev människor alltmer funder-samma och vetenskapsmännen började bli mer och mer betänksamma. Sakta började ett nytt synsätt växa fram och konkurrera med skapelseberättelsen.

Redan relativt tidigt förekom försök att vetenskapligt förklara naturens fenomen. I det klassiska Grekland gjorde Aristoteles

FOTO: PIR04D/PIXABAY

Till skillnad från andra forntida och antika skapelseberättelser är det i den bibliska skapelseberättelsen en enda Gud som har skapat allt, och sedan människan till sin avbild.

(384-322 f.Kr.) en lång utläggning om hur naturen är ordnad. I mitten av världsalltet befinner sig den klotformade jorden. Det jordiska området - regionerna nedanför månens bana - är enligt Aristoteles underkastade förändringens, dvs. livets och dödens lagar. Men ovanför månens bana gäller helt andra lagar. Här är allt oföränderligt.

I DEN MEDELTIDA världsbilden gick alla vetenskapliga antaganden tillbaka till två huvudsakliga källor - den grekiska antiken och kristendomen. Medeltidens värld kan te sig relativt begränsad för en modern människa, men den var oerhört mer utvecklad än våra tidiga förfäder kände till. Den medeltida världsbilden var teocentrisk, dvs. gudscentrerad. I mitten av denna värld befinner sig den tunga jorden, omgiven av de andra elementen - vatten, luft och eld. Jorden befinner sig i vila och kring den rör sig de sju planeterna. Mot de olika planeterna svarar olika sfärer, och bakom den yttersta planetsfären finns själva paradiset där Gud och hans heliga änglar finns.

Men redan under medeltiden började vetenskapsmän ifrågasätta den teocentriska världsbilden. En av dem var Galileo Galilei (1564-1642) som hävdade att Bibelns skapelseberättelse hade fel i vissa av sina utsagor om naturen och att dessa felaktiga utsagor

istället måste tolkas symboliskt. En annan stor vetenskapsman från denna tid var Nicolaus Copernicus (1473-1543). I sitt verk *Om*

himlakropparnas kretslopp beskriver han hur jorden roterar

kring sin axel, och hur den och de andra planeterna cirkulerar kring solen. Detta stod i strid med skapelseberättelsen där den vedertagna uppfattningen var att jorden utgjorde världens mitt med sol, måne och de andra planeterna i banor runt detta centrum.

DESSA VETENSKAPLIGA upptäckter vållade mycket huvudbry och accepterades varken av gemene man eller av den katolska kyrkan. Gemene man mötte Guds finger vart än hon riktade blicken. Naturen uppfattades som ett system av tecken med vilka Gud undervisade människorna. När man såg upp mot himlen var det inte en öde och livlös rymd som blickade tillbaka. Den var befolkad av himmelska väsen, änglar och andra andeväsen. Den mäktiga katolska kyrkan hade lärt ut att det var just jorden som allt annat snurrade kring, och om någon påstod något annat uppfattade man det som ett farligt hot.

Detroniseringen, dvs. avsättningen, av den teocentriska världsbilden med jorden som medelpunkt skedde inte över en natt. Det var ett skeende över två århundraden. Men till slut skedde det och därmed flyttades jorden

och människan från universums centrum till periferin.

Betydligt senare, i mitten på 1900-talet, utvecklades en naturvetenskaplig teori som gick till verkligt angrepp mot den kristna skapelseberättelsen. Den fick namnet "The Big Bang". Uttrycket - Big Bang - den stora smällen på svenska - är en teori om hur universum har uppstått och själva termen beskrevs av Fred Hoyle 1950. Teorin bygger på att allt som finns i dag, dvs. alla planeter, stjärnor, inklusive vår jord, "sprängdes" fram ur en liten mycket komprimerad energirik punkt av en enorm explosion på bara ett ögonblick. Detta var alltså universums födelse.

Men även om början till allt var momentan utvecklades inte allt på en enda gång. Några sekunder efter Big Bang var det oändligt varmt i universum och det dröjde länge innan det började framkallas atomer och annat. Så småningom bildades solsystem, stjärnor och planeter, inklusive vår jord, och först efter ytterligare många miljoner år utvecklades människan.

DET VAR FRAMFÖR allt universums ålder som vållade problem för skapelseberättelsen. Den naturvetenskapliga forskningen kunde fastslå att universums ålder är exakt 13,7 miljarder år. Tidigare, under 1600-talet, hade den irländska ärkebiskopen och teologen James Ussher (1581-1656) beräknat universums ålder vara betydligt yngre, nämligen till år 4004 före Kristus. Under en mycket lång tid dominerade Usshers uppfattning om skapelsens ursprung. Till och med Isaac Newton, en av historiens mest kända vetenskapsmän, höll fast vid detta datum. Än i dag finns det kristna som håller fast vid Usshers datum.

Det var först på 1800-talet som Usshers bibliska syn började ifrågasättas på allvar. Naturvetenskapen utvecklades snabbt och idag är man tämligen säker på att universum har en ålder på över tretton miljarder år. Man har även kunnat konstatera att livet på jorden uppkom för drygt 3,5 miljarder år sedan, strax efter det att jorden kylts ner så mycket att vatten fanns i flytande form. Växtriket utvecklades för ca 700 miljoner år sedan. Klimatet var fortfarande varmt och fuktigt och skogar växte på betydligt högre breddgrader än i dag. Något senare utvecklades blomsterväxter. Liljor, ljung och olika gräsväxter fick se dagens ljus, och rosor och astrar började växa under skogarnas skyddande trädskronor.

DÄGGDJUREN UPPSTOD för ca 500 miljoner år sedan. Skogarna gav nu vika för gräsbevuxna stäpper. Hästar, kameler och noshörningar strövade över vidsträckta ytor och livnärde sig av gräs. Ungefär samtidigt utvecklades elefanter, hjortar, giraffer och hund- och kattdjur. Människan - Homo sapiens - utvecklades

des för ungefär 3-5 miljoner år sedan. Årtalen är väldigt osäkra eftersom det är ont om källmaterial. Man är i alla fall i stort sett säker på att de första människoliknande arterna ursprungligen kom från Afrika. Därifrån spred de sig senare över jorden.

Allt detta står i skarp kontrast med skapelsetanken som postulerar att skapelsen färdigställdes på sex dagar, även om ordet "dag" i bibliskt språk antyder en ospecificerad tidsperiod. Men det råder inget tvivel om att vi här står inför ett av de allvarligaste angreppen mot den kristna tron som någonsin har förts fram. Flera försök har gjorts för att lösa dessa problem. Den mest tilltalande av dem är att man tänker sig att varje skapelsedag motsvarar stora tidsrymder. De sex skapelsedagar ska inte uppfattas som dagar i bokstavlig tolkning utan som geologiska perioder, och kan således täcka miljontals år. På ett sådant sätt kan man påvisa, åtminstone i stora drag, en överensstämmelse mellan skapelseberättelsen och naturvetenskapen.

VIDARE MENAR man i stora drag kunna påvisa en överensstämmelse mellan skapelseberättelsen och naturvetenskapen när det gäller ordningsföljden av de olika skapelseakterna. Först elementen - ljus och vatten - sedan växterna, djurriket och slutligen människan. Man menar också att Gud har frambragt världssalltet genom en progressiv skapelseprocess och att de sex skapelsedagarna ska förstås som sex progressiva tidsrymder.

Många vetenskapsmän av i dag menar att det finns en inneboende konflikt mellan vetenskap och kristen tro. Denna syn har till och med blivit till en av vår kulturs självklara "sanningar". Ett annat sätt att se på vetenskap och kristen tro är att anse dem som komplementära till varandra. Inom denna syn beskrivs hur vetenskap och kristen tro är relaterade till varandra, ungefär som vi beskrev det ovan. Det är så här majoriteten av kristna forskare vill se det idag.

DET TREDJE synsättet utmärks av en samstämmighet mellan tro och vetande. Inom detta synsätt ryms både komplementperspektivet och möjligheten till konflikt. Här anses att vetenskap och kristen tro till en del handlar om olika saker. Vetenskapen handlar om fakta och bevis, hur något har uppstått, utvecklas och fungerar. Religionens kärna består av metafysiska, existentiella och etiska frågor, sådana som: Hur är naturen

*Någonstans
bortom alla våra
vetenskapliga teorier
finns Mysteriet. Vi vet
inte allt och kommer
kanske aldrig att
veta allt.*

beskaffad? Finns Gud? Vilken är människans plats i universum? Vad är meningen med vårt liv?

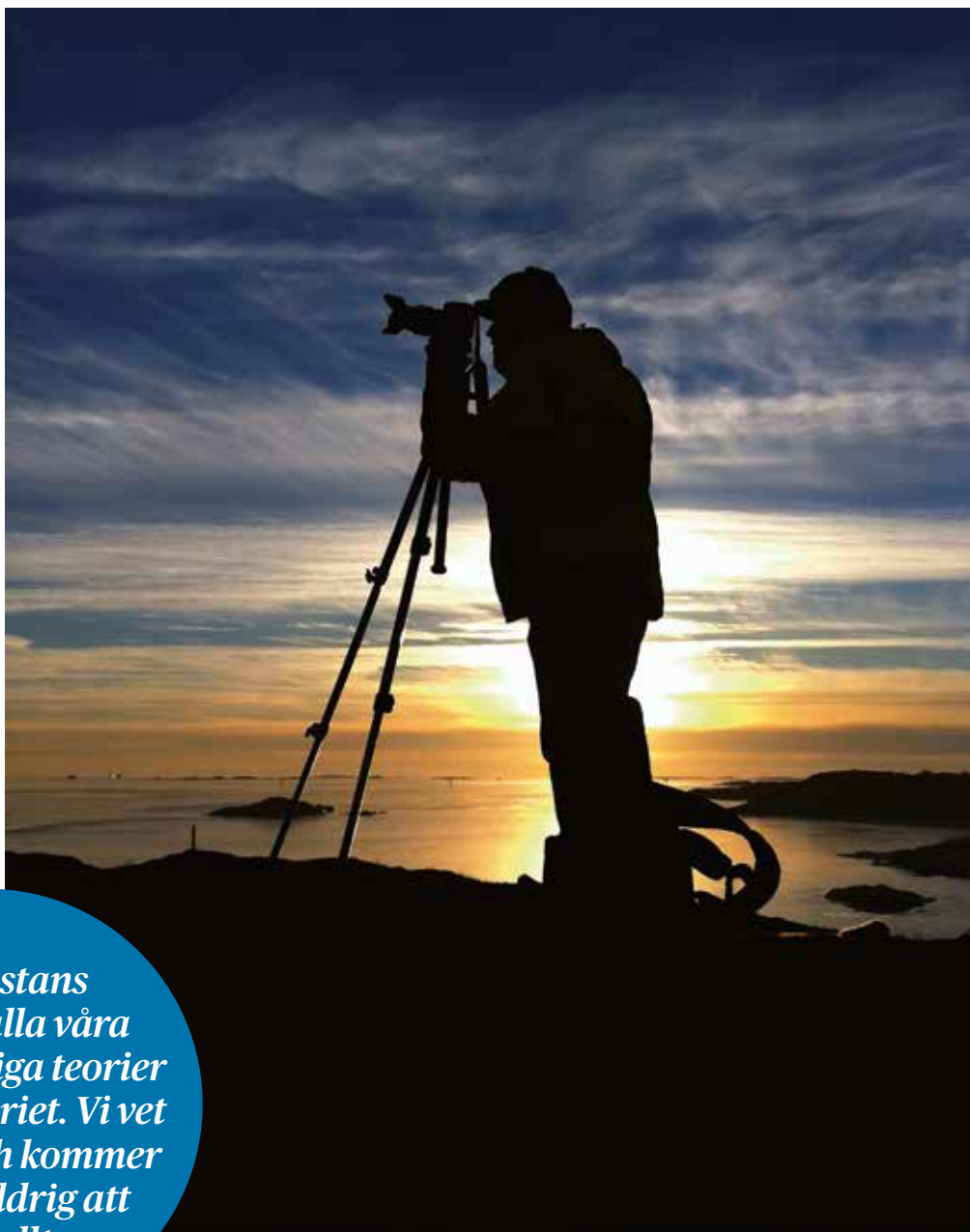
Sett på ett sådant sätt härstammar vetenskap och kristen tro från olika kunskapskällor. När konflikter eller spänningar uppstår, måste man övervinna dessa. Det är inte alltid lätt, och ibland tvingas man lämna vissa frågor olösta. Men ett sådant synsätt av större samstämmighet är inte endast möjligt, utan också önskvärt.

NÅGONSTANS BORTOM alla våra vetenskapliga teorier finns Mysteriet. Vi vet inte allt och kommer kanske aldrig att veta allt. Men vi vet att allt befinner sig i ständig förändring. Skapelsen blev inte fullbordad på den sjunde dagen. Den befinner sig i ett skeende

och fortsätter att vara det. Människan blev inte heller färdig med en enda gång. Hon är ju endast den senaste länken i en väldig kedja av livsformer som sträcker sig tillbaka genom årmiljarderna till livets långsamma tillblivelse. Men trots dessa "vetenskapliga fakta" fortsätter människan att undra. Ständigt skapar hon teorier och oupphörligt jagar hon horisonter som ideligen viker sig undan. Kanske ligger det en större tillfredsställelse i att alltid finna ting att förundra sig över än att tro sig veta allt. Måhända är det själva sökandet och undrandet som är vårt största äventyr i livet. Så låt oss fortsätta med det.

TEXT: MAARE TAMM
MAARE.TAMM@TELIA.COM

FOTO: THESTOLPSKOTT / FLICKR

				ANGER VALMÖJLIGHET			SYNAGOGFÖRE- STÄNDARE SOM MARKUS OCH LUKAS BERÄTTAR OM	KROKU- SAR OCH BLÅ- SIPPOR		
				HAR BOK I GT						
				TOG KANSKE EN LADA			VINDBE- ROENDE INSTRU- MENT			
				FICK JAKOB FÖRST						
				LOV						
						TOA- LETT				
						DUMPAT				
				SÅNG- GRUPP SOM RÄTTAR	OFELIA					
				KAN SÅR	STOD PÅ PUMPEN					
				FÄ- GEL	BEGRÄN- SAR					
						HENNES MAJE- STÄT				
						PARBIL- DARE				
						HAR INGET EMOT SKÄMT				
ROMAN AV SEL- MA LA- GERLÖF	LÄTT BO- MULLS- TYG SVAVEL	OBETYD- LIG STRÖM- BRYTARE	SNIPA ZORAN MILA- NOVIC							
EN AV NOAS SÖNER						SPIRA				
	HAMBE		ZOLA- ROMAN HÖDER			KORT FÖR EN MÅNAD				
						UNDER- RÄTTA				
SVENSK PRIN- SESSA				PJÄS DAMM- DJUR				GÖR TRÄD OM VÅREN		
						ÖRN- GOTT		PEKING- BO		
PSALMEN ”Min , jag vet att han lever, fast världen har sagt han är död. Och inget kan skilja mitt hjärta från honom - ej änglar, demoner och nöd.”				KO- RAS		JÄ- MKA				
									AVSLU- TAR JA- NUARI KYSS PÅ RYSS	
				VÄRDS- HUS						
				HAR BRÖD SOM LE- VEBRÖD	INGET ATT BRY SIG OM					
								BOK F1801		

Sänd in lösningen till: FÖRSAMLINGSEXPEDITIONEN, Strandplan 25, 961 34 BODEN senast 8 april.

De tre först öppnade rätta lösningarna vinner en presentcheck till en kyrklunch. Vinnarna får besked per post, och sina namn publicerade i nästa nummer av Kyrkfönstret.

Namn.....

Adress.....

Postadress

Vi gratulerar vinnarna i det senaste korsordet: Henrik Larsson på Sturegatan, Torgil Blom på Strandplan och Chatarina Berglund i Alträsk.

Vigseln

ett uttryck för Guds nåd och välsignelse

Mitt första minne av vigsel och bröllop var då jag förstod att bilden som stod i bokhyllan var tagen på min mor och far på deras bröllopsdag. Plötsligt hade en ny värld öppnats för mig, för nästan vart jag än kom fanns dessa bilder av unga personer, som jag då förstod var mina far- och morföräldrar, morbröder och fastrar, tagna den dagen då de gifte sig.

BILDERNA PÅ väggen eller i bokhyllan hade ofta en central plats i hemmet. Alla som var hemma hos dem kunde se och minnas om de hade varit med. På något sätt tänkte jag att det nog var så det var tänkt. Att man skulle möta någon man älskade och sedan besluta sig för om man ville dela varandras liv. Resultatet av detta beslut blev så en vigsel - och ett bröllopsfoto att hänga upp så att alla kunde se det.

Men det fanns även några i min närhet som inte levde tillsammans med någon, någon som hade skilt sig, andra som hade levt ensamma större delen av sina liv. Några som hade gift sig både en, två och tre gånger. Ytterligare några hade förlorat sin partner genom sjukdom och död. Och med ens blev vigseln och äktenskapet något annat, något som kunde vara en tid, allt från dagar och veckor, till år eller decennier.

SAMMANTAGET VISAR det sig att vigseln är något mycket viktigt för oss. Över 110 000 personer i Sverige väljer varje år att ingå äktenskap med den de hoppas få dela sitt liv med. Av de drygt 50 000 vigslarna sker ca en tredjedel i Svenska kyrkan. Med det avses att de förrättas av en präst i en kyrka, ett kapell, utomhus eller i ett vardagsrum eller en sjukal på ett lasarett.

Vigseln är så viktig att det är skillnad på om man är gift eller inte när det kommer till juridiska frågor. Det spelar roll när man får barn om man är gift eller ogift. Att bära

vigselring ger en signal till alla man möter om att man har beslutat sig för vem man vill dela sitt liv med. Vigseln är en av vårt samhälles grundstenar. Teologiskt finns det inte bättre garantier med att vigas kyrkligt jämfört med att ingå borgerligt äktenskap. Om det hade gjort det tänker jag mig att våra kyrkor hade varit mer uppbokade än vad de är, men jag vill ändå tro att den kyrkliga vigseln ger ett djup och en dimension som inte den borgerliga vigseln ger.

EN AV DE AVGÖRANDE skillnaderna mellan sätten att vigas på, är att man vid en kyrklig vigsel inte bara är två inblandade. Vigselparet delar också vigseln med Gud. Han är den man riktar förbönen för de nygifta till, och han är den som kommer med välsignelse. Gud själv, som vill dela allt i våra liv, vill även hjälpa oss genom äktenskapets alla svårigheter och genom de mörkrets dalar som vi ibland upplever tillsammans. Ibland brukar man säga att vigselns tråd inte bara är spunnen av vigselparet själv, utan att vigselns tråd är tretvinnad och att en tretvinnad tråd inte brister så lätt. Kyrkans vigsel har i alla tider, oavsett om det skett inför hundratals gäster eller bara inför ett fåtal vittnen, alltid skett inför Guds ansikte. Inför ansiktet på den Gud, som älskar oss och vill vårt bästa, får vi komma som vi är. Vi får tillsammans med vår partner

be om välsignelse, och om hjälp att ära varandra och att vara Guds medhjälpare. Genom att ta emot kärlek från Gud, kan vi ge kärlek till varandra, och till de människor som vi möter i olika sammanhang.

Därför förstår jag nu att mitt eget bröllopsfoto, liksom fotona på mina släktingar, är bilder av Guds stora omsorg om oss. Av en Gud som välsignar oss och som delar gemenskapen i våra äktenskap.

OCH I DE FALL då det brister, är Gud den som delar vår sorg och som ger oss möjlighet att starta om på nytt. Vigseln och äktenskapet har vi fått som gåva – att leva i och att fördjupa vår gemenskap med varandra och med Gud i.

*De slutit nu i denna stund
ett heligt kärlekens förbund.
I nåd, o Herre, hos dem bliv
och din välsignelse dem giv.
(Sv.ps. 82:2)*

HANS JOHANSSON
DIN KYRKOHERDE
I SVENSKA KYRKAN I BODEN
HANS.JOHANSSON@SVENSKAKYRKAN.SE
0921-775 43

FOTO: MAGNUS ARONSSON